

aile

DIYANET AYLIK DERGİ'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR | HAZİRAN 2016

HELAL OLSUN!

Bir Türküdür Yemen
Milli Rallici Burcu Çetinkaya Bucak İle Söyleşi
Çocuklarda Lenfoma
Evlilikteki İletişim Hataları

“Kur’an, namazı
dosdoğru kılan, zekatı
veren ve ahirete de kesin
olarak inanan mü’minler
için bir hidayet rehberi ve bir
müjdedir.”

(Nemi Suresi, 2-3.)

Helal Olsun!

Hayatımızın günlük rutinini bütünüyle değiştirerek bizlere yenilenme fırsatı veren, özlemlerle beklediğimiz on bir ayın sultanı ramazanı karşılıyoruz sevinçle ve coşkuyla. Ramazan ayı, alışkanlıklarımızı yeniden gözden geçirmemize, her anlamda yenilenmemize ve ibadetlerimizle Rabbimize yaklaşmamıza vesile olsun istiyoruz. Bu sebeple pencere köşemizde günlük hayatımızda önemli bir yeri olan beslenme alışkanlıklarımızı, bize etkileri üzerinden ele aldık. Sadece bedenlerimize değil ruh dünyamıza da etki eden gıdaların nasıl seçilmesi gerektiğini, beslenme alışkanlığının üzerinde durulması gereken bir husus olduğunu uzman görüşleri ile Dr. Fatma Bayraktar Karahan "Helal Olsun" yazısında ele aldı.

"Biz Bize" köşemizde Dr. Bünyamin Okumuş, ailelerin gözbebeği olan kız evlatlardan ve ebeveynlerin onlara karşı görevlerinden bahsetti. Hümeysra Nur İşlek "İbadet Hayatımızı Düzenleyen Zaman Dilimlerinden Biri: Hicri Takvim" başlıklı yazısında ramazan ayının başlangıcının tespitinde temel bir hareket noktası olan hilalin görülmesi meselesini, kameri takvimi ve merak ettiğimiz pek çok konuyu anlattı bizlere.

"Ailece" köşemizde Uzm. Dr. Timur Harzadın evliliğin tehlikeye girmesine sebep olan evlilikteki iletişim hatalarına ve yapılması gerekenlere değindi. Uzman Sosyolog Hülya Akbul Çakır ise "Kızım Doktor, Oğlum Mühendis" yazısında çocuklarımıza dayattığımız meslek seçimlerinin ortaya çıkarabileceği sorunlara işaret etti.

"Misafirimiz Var" köşemizde bu ay Yemen'den Rafeq Hamood Naji Qasem konuk oldu dergimize. Rafeq, kültürümüzde ve tarihimizde önemli bir yeri olan Yemen'i bilinmeyen yönleriyle anlattı. Biz de yaşanan iç savaşın bitmesi, tefrikaların son bulması duaları ile kulak verdik Rafeq'in anlattıklarına.

Dergimizde yer alan 5 Kez Türkiye Kadınlar Ralli Birincisi, aynı zamanda yurt dışında pek çok başarıya imza atmış Burcu Çetinkaya Bucak söyleşisi de ilgiyle okuyacağınız bir bölümlerden. Çetinkaya ralliye nasıl başladığını, sınırları zorlayan bu sporda başarısının sırrını ve iç dünyasında gerçekleştirdiği manevi yolculuğu bütün içtenliği ile paylaştı bizlerle.

Sizden gelenler ve kadrajınıza yansıyanlar ile zenginleştik. Evimiz, Bir Nefes Sıhhat, Serbest Kürsü, Kısa Kısa, Geçmiş Zaman Olur ki, Bilgelik Hikâyeleri, Kültür Sanat ve daha pek çok bölümü de bizler sizin için hazırladık. İçinde bulunduğumuz bu manevi iklimden azami istifade edebilmek, dua ve ibadetlerimiz ile Rahman'a layıkıyla kul olabilmek ve tüm İslam ailesinde dirlik ve birlik duasıyla...

Sadece bedenlerimize değil ruh dünyamıza da etki eden gıdaların nasıl seçilmesi gerektiğini, beslenme alışkanlığının üzerinde durulması gereken bir husus olduğunu uzman görüşleri ile Dr. Fatma Bayraktar Karahan "Helal Olsun"! yazısında ele aldı.

Diyaret İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Yüksel Salman

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Faruk Görgülü

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
Mustafa Bayraktar

Yayın Koordinatörleri
Dr. Fatma Bayraktar Karahan
Sümeyye Özçelik
Sevde Nur Özkan

Tashih
Mustafa Bektaşoğlu

Arşiv
Ali Duran Demircioğlu

Tasarım
aral.org
Bedra Nur Aygün

Baskı
İleri Haber Ajansı Tanıtım İletişim
Matbaacılık Yayıncılık Ve
Teknik Hizmetleri A.Ş.
Tel: 0212 454 32 90

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail : dosim@diyanet.gov.tr

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800,
Çankaya/Ankara
Tel: 0.312 295 8661- 62
Faks: 0.312 295 6192

6 PENCERE

4 Kısa Kısa
Sümeyye Özçelik

6 Helal Olsun!
Dr. Fatma Bayraktar Karahan

12 Ben Emanetim
Dr. Bünyamin Okumuş

**14 İbadet Hayatımızı Düzenleyen
Hicri Takvim**
Hümeyra Nur İşlek

**18 Milli Rallici
Burcu Çetinkaya Bucak**
Sümeyye Özçelik

**22 Evlilikteki
İletişim Hataları**
Uzm. Dr. Timur Harzadın

**26 Kızım Doktor
Oğlum Mühendis**
Hülya Akbul Çakır

28 Çocuklarda Lenfoma
Doç. Dr. H. Ahmet Demir

**30 Geçmişten Günümüze
Ev Ziyaretleri**
Rüveyda İpek Baş

32 Serbest Kürsü
Sevde Nur Özkan

SÖYLEŞİ 18

34 İrtifa Kaybı
Hasan Karaca

36 Bir Türküdür Yemen
Deniz Güner

**40 Karanlık Dünyasını İmanın
Nuruyla Aydınlatan Sahabi:
İbn Ümmü Mektum**
Hale Şahin

42 Ramazan'ı Beklerken
Selim Gündüzalp

46 Pir-i Türkistan
Ahmet Yesevi Ve Türbesi
Bekir Erdem

48 Hırsların Peşinde
Harcanan Hayatlar
Aydan Usta

56 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

36 MİSAFİRİMİZ VAR

12 BİZ BİZE

30 EVİMİZ

50 Kültür Sanat

54 Bulmaca
Muhammed Kâmil Yaykan

52 Kırkambar

56 Fotoğrafın Anlattıkları

53 Sizden Gelenler

7. Uluslararası Dergi Fuarı İstanbul' da Gerçekleşti

Türkiye Dergiler Birliği (TÜRDEB) tarafından 7. si düzenlenen Uluslararası Dergi Fuarı'na bu yıl 20 ülkeden 305 dergi katıldı. Almanya'dan Hindistan'a, Bosna Hersek'ten Arabistan'a kadar pek çok ülkenin yayınları stantlarda yerini aldı. 7 yıl önce 165 derginin katıldığı fuara bu yıl 305 dergi katıldı. Sosyal medyanın etkin olduğu günümüzde dergi severlerin edebiyat, sanat, kültür, arkadaşlık ve dostlukları fuar sayesinde pekişti. Fuar katılan Diyanet İşleri Başkanlığı Süreli yayınları da yoğun ilgi gördü. Diyanet Aylık Dergi, Diyanet Aile Dergisi, İlmî Dergi, Diyanet Çocuk Dergisi ve pek çok materyal ile okurlarıyla buluştu.

Sofralarımızın Kırmızı Süsü

Yaz aylarının vazgeçilmezi hatta değişen iklim şartlarıyla kış aylarında da bulabildiğimiz fakat organik olmayan domatesin ilginç bir tarihi vardır. Domates ABD'de ilk defa Thomas Jefferson tarafından yetiştirilir fakat pek çok insan zehirli olduğuna inanarak yemeyi reddeder. 1893 yılında ABD'de mahkeme kararı ile sebze sınıfına girer fakat gerçekte meyvedir. Uzmanlara göre domatesin gözlerimiz üzerindeki olumlu etkileri havuçtan çok daha güçlüdür. Domatesin en güçlü özellikleri; antioksidan olması, kalp büyümesine karşı önleyici, kalbin dıştan yağlanmasına karşı hem koruyucu hem de yok edici, kolesterolün düşürülmesinde ve dengelenmesinde yardımcı olmasıdır. Domatesin bu özelliklerinden istifade edebilmek için, doğal tohumundan yetiştirilmiş olma şartı vardır. Eğer domates ebter (kısır) tohumdan elde edilmiş ise bu özelliklerinden istifade edemiyorsunuz demektir. Egzama şikâyeti olanların domates tüketimine karşı ölçülü olmaları gerekir. Çok aşırı tüketilmesi durumunda böbreklere de zarar verebilir.

11 Haziran 1868 tarihinde "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" adıyla kurulan Kızılay, ihtiyaç anında dayanışmanın, ıstırap anında eşitliğin, tarafsızlığın ve barışın simgesidir. Savaş esnasında cephe gerisinde kurduğu seyyar ve sabit hastaneler, hasta taşıma servisleri, donattığı hastane gemileri, yetiştirdiği hemşireler ve gönüllü hasta bakıcılar aracılığıyla savaş alanında yaralanan ya da hastalanan on binlerce Mehmetçik'in dost ve düşman askerinin bakım ve tedavisini üstlenmiştir. Kızılay'ın amacı, her nerede olursa olsun zor durumda olan insanın acısını hafifletmek, insanlar arasındaki karşılıklı anlayışı, dostluğu saygıyı, işbirliğini ve barışı sağlamaktır. Türk Kızılayı sadece afet anlarında değil hayatın her anında insanlara yardım götürebilmek için projeler üretmektedir. Gıda kolisi başışı, aşevlerine nakdi başış projesi, zekât, vekâleten adak, Kızılay gıda kart, sevgi bohçası bu projelerden sadece birkaçıdır.

İstatistiklerle Gençlik

Avrupa Birliği ülkelerine göre oldukça genç bir nüfusa sahip olmamıza rağmen, yaklaşık 6 yıllık bir süre içerisinde doğurganlık hızındaki azalış nedeniyle gittikçe yaşlanan bir nüfusa sahip olacağız. Gençliğin daha aktif olması için engelleri aşma ve ortadan kaldırma adına gençlerle ilgili eğitim, sağlık, kişisel yaşam, işgücü, sosyal katılım, gelirden eşit pay alma vb. pek çok konuda projeler üretilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun gerçekleştirdiği sayım ve araştırmalar ile idari kayıtlardan yararlanılarak "İstatistiklerle Gençlik" bülteni hazırlanmıştır. Türkiye nüfusunun 2015 yılında %16,4'ünü 15-24 yaş grubundaki genç nüfus oluşturmaktadır. Yükseköğretimde net okulaşma oranı kadınlarda %41,1'e yükselmiş olup yurt dışına eğitim amaçlı giden genç kadın oranı önceki yıllara göre artış göstermiştir. Gençlerin %63,8'i mutlu olduğunu, %83'ü de gelecekte umutlu olduğunu belirtmiştir.

Suyu Verimli Kullanalım

Yaşam için vazgeçilmezimiz olan su bütün canlılar için en önemli doğal kaynaklardan birisidir. Yeryüzünün üçte ikisi suyla kaplı olmasına rağmen bunun ancak %0,3'ü içilebilir durumdadır. Su sağlıklıdır ve Rabbimizin verdiği en güzel hatta en önemli nimettir. Bu değeri korumak için bizler de daha dikkatli davranmalıyız. Örneğin diş fırçalarken, tıraş olurken, ellerimizi yıkarken suyu kapatmalı, musluğu ihtiyacımız olduğu kadar açmalıyız. Buzluktaki yiyeceklerin ve diğer donmuş gıdaların buzu eritmek için su kullanmamalıyız. Sebze ve meyveler su dolu bir kapta biraz bekletilip yıkanırsa çok daha az su tüketilir. Sebze ve meyveleri yıkadığımız suyla çiçekleri ve bahçeyi sulamalı, temizlik yapmalıyız. Musluklarımızı ve sifonlarımızı daima bakımlı tutmalıyız. Bozuk olanları hemen tamir ettirmeliyiz. Her saniyede, bir damla su harca-yan musluk yılda 1 ton su harcar.

HELAL OLSUN!

Dr. Fatma BAYRAKTAR KARAHAN

Diyanet İşleri Uzmanı

Yenilenler, içilenler... Etkilerini sadece aldığımız ya da verdiğimiz kiloda, taşıdıkları vitamin değerlerinde, lezzetlerinde aradığımız oysa çok daha fazla anlama gelen besinler... Bizi bedenen olduğu kadar ruhen de etkileyen, her anlamda şekillendiren ve değiştiren besinler...

Yemek deyip geçmemeli

İnsanı değiştiren etkisi ile besinler bugünün dünyasında da önemli bir yere sahip. Öyle ki insanın yaşam kaynağı su yeni

yüzyılın savaş sebepleri arasında görülüyor. Geleneksel tohumlar bankalarda saklanacak denli değerli kabul ediliyor. Beslenmeye bağlı ortaya çıkan yeni hastalıklar gündemimizi işgal ederken küresel büyük şirketlerin yönettiği besin sanayi insanların günlük yaşam alışkanlıklarını derinden etkileyebiliyor. Öyle ki üreticiler arasındaki rekabet artan iletişim imkânları ile küresel etkileri de olabilen güçlü reklamlar sayesinde insanların damak tadı ve beğenileri de şekillenebiliyor. Dünyanın kültür ve gelenekleri birbirinden tamamen farklı pek çok ülkesinde aynı ürünlerin satıldığı restoran zincirlerinin varlığı bunun en bariz örneklerinden

Aynı anda ailece
sofrada yemek
yerine ayaküstü
hızlı atıştırmalıklar
ile öğünlerin
geçştirilmesi; sabırla
pişirilen kahvenin,
demlenmesi
beklenen çayın
sohbet eşliğinde
değil yolda yürürken,
otobüse koşarken
içmeye çalışılması
bizden sonraki
nesillere aktardığımız
ve taşıdığımız yeni
usullerimizden.

biri değil mi? Oysa yeme içme seçiminde hiç şüphesiz çevresel ve kültürel faktörler göz ardı edilemeyecek düzeyde önemli bir yere sahip. Yaşanılan bölgede ihtiyaç duyulan vitaminler, mineraller o bölgede üretilebilenler ile çok yakın ilgi içerisinde. Ancak küreselleşme her alanda olduğu gibi bu alanda da insanın kendi çevresi, yaşadığı bölge ve kültürü ile bağını koparmasına sebep oldu. Çok uzak diyarların yiyecekleri damak tadına hitap eder hâle gelirken geleneksel ve yerel olandan uzaklaştı. Basit gibi görülse de yeme içme kültürü ile

belirleniyor diğer yandan kültürü de etkileyebilen bir unsur olabiliyor. Nitekim değişen yaşam alışkanlıklarımız yeme usullerimizi de etkiledi ve değişen yeme usullerimiz de gelecek nesillere aktararak kültürel bir değişmeye yol açmakta. Aynı anda ailece sofrada yemek yerine ayaküstü hızlı atıştırmalıklar ile öğünlerin geçştirilmesi; sabırla pişirilen kahvenin, demlenmesi beklenen çayın sohbet eşliğinde değil yolda yürürken, otobüse koşarken içmeye çalışılması bizden sonraki nesillere aktardığımız ve taşıdığımız yeni usullerimizden.

Ne yiyorsak oyuz!

Nasıl yediğimiz kadar ne yediğimiz de bizi ve kültürümüzü etkiliyor. Bugün pek çok psikolog ve psikoterapist yediklerimizin ruh dünyamız üzerindeki etkilerine işaret ediyor. Torino Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden Psikolog ve Psikoterapist Donato Santarcangelo, "Her öğünde elinizin altında en az iki sebze bulunmasını sağlayın ve bunları öğünün başında ve daha sonra yine tükettiğiniz herhangi bir yiyeceklerle birlikte yiyin. Bunlar sağlığınıza ve fiziğinize iyi geldiği gibi ruhunuza da iyi gelecektir." diyor.

Psikiyatrist Prof. Dr. Sefa Saygılı da anne sütünün çocuğun huyu üzerindeki etkisinden, işlenmiş gıdaların yenilmesi durumunda insanın psikolojisinde meydana getirdiği olumsuzluklardan bahsetmekte. Uzman Psikolog Evin Güldoğan'ın ifadesiyle; "Yediklerimiz sadece bedenimiz değil ruhumuzu da etkiler." Aslında yediklerimiz ve içtiklerimize dikkat etmemizi gerektiren bu önemli bağ İslam dininin "helal ve temiz olanlardan yeme" (Müminun, 23/51.) emrini de daha iyi anlamamızı sağlıyor.

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Dr. Muhlis Akar, bu hususta gösterilmesi gereken dikkati şöyle ifade etmekte: "Yediklerimiz ve içtiklerimiz fitrata uygun olmalıdır. Fitrata uygun olmayan ve yaratıcı tarafından haram kılınmış olan gıdalar insanın fiziki yapısı kadar şahsiyetini, dini hayatını, ibadetini ve gelecek nesillerini olumsuz yönde etkilemektedir. Helal gıda ise insanın fitratına uygun olan ve yüce Allah tarafından tüketilmesine izin verilen gıdadır. Bu nedenle, Müslüman kişinin kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri için en fazla dikkat etmesi gereken şeylerden biri de helal gıdadır."

Helal olsun

Helal, Arapça kökenli bir kelime olup IFANCA (Islamic Food and Nutrition Council of America-Amerika İslami Gıda ve Beslenme Konseyi) tarafından "meşru olmayan ve yasaklanmış" manasına gelen "haram"ın karşıtı, "meşru ve izin verilen" olarak ta-

nımlanmaktadır. Akar, İslam'da helal gıdanın taşınması gereken iki yönü olduğunu söylüyor: "Yüce dinimiz İslam bir gıdanın helal olması için, onun özü ve doğal yapısı itibarıyla helal, temiz ve faydalı olmasını şart koştuğu gibi, satın alınacak helal gıdanın parasının da helal ve meşru yollardan kazanılmış olmasını şart koşar. Elde edilme ve kazanma yönüyle gıda helal olmalıdır. Yapılan alış-veriş ve ticari hayatta dürüst olunmalı, üretim ve tüketim esnasında aldatmaktan, haksız kazançtan, kul ve kamu hakkından uzak durulmalıdır.

Gıdaların sadece elde edilmesi itibarıyla helal olmaları yeterli olmaz; muhtevaları itibarıyla da "helal ve temiz" olmaları gerekir. Bunun için tüketilen gıdalar; Allah'ın yasakladıklarından, zararlı maddelerden arınmış, içeriğinde dinen "habais" sayılan pis nesnelere bulunmamalıdır. Et ürünleri helal hayvanlardan olmalı ve dinen emredilen helal kesim standartlarına uygun kesilmiş, başta domuz ürünleri olmak üzere, leş, boğazlamada akan kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilen hayvan gibi dinen haram kılınan nesnelere uzak olmalıdır.

(Bakara, 2/173.)

Tüketilen gıda maddelerinin helal ve temiz olanlardan tercih edilmesi gerekliliği, gıda sektöründe yeni üretim yollarının söz konusu olduğu günümüzde daha zor olabilmektedir. Daha çok üretim yapabilmek adına insan sağlığına zarar verebilen yollar tercih edilebilmekte, gıdalar tabiliğini

kaybetmektedir. Tabiliğini kaybeden bu gıdalar insan bedenine olduğu kadar ruh dünyasına da zarar vermektedir. Mevlana Celaleddin-i Rumi; “yediğimiz içtiğimiz şeyler, aynen tohum gibidir. Düşüncelerimiz de ondan meydana gelir. Ağızımıza aldığımız helal lokmadan, Allah'a hizmet ve öteki âleme gitme arzusu doğar. Haram lokmadan ise kin, haset, gaflet, bilgisizlik, hile ve cahillik doğar.” (Mesnevi, c.1. s.1642), der. İnsanın hem ruhen hem bedenen zarar göreceği böylesi gıdalara dikkat etmesi gereklidir. Akar, helal gıdaları açıklarken: “Yiyecek ve içecekler maddeden ve manen “temiz ve faydalı”,

içeriğinde insanın ruh ve beden yapısına “zarar” verecek her türlü katkı maddelerinden arındırılmış olmalıdır. Zira insan hayatının tehlikeye atılmaması, canın, malın, aklın, neslin korunması ve zararın defedilmesi İslam'ın temel ilkeleri arasında yer almaktadır. Diğer yandan üretilen gıdaların doğal, yani tabii olması, zararlı GDO'lar içermemesine de dikkat edilmelidir.” demektedir. Tüketici olarak yediğimiz ve içtiğimiz şeylerin temiz ve helal olup olmadıklarını tespit etmek her zaman kolay olmasa da bu hususta gayret gösterilip bilinçli davranılmalıdır. Zira helal gıdanın bizzatı bize faydalarının yanı

Gıdaların sadece elde edilmesi itibarıyla helal olmaları yeterli olmaz; muhtevaları itibarıyla da “helal ve temiz” olmaları gerekir. Bunun için tüketilen gıdalar; Allah'ın yasakladıklarından, zararlı maddelerden arınmış, içeriğinde dinen “habais” sayılan pis nesnelere bulunmamalıdır.

sıra yaşamımızdaki pek çok unsurla da yakın ilgisi vardır. Akar devamla: "Helal gıda ile dua, namaz, oruç, zekât ve hac gibi ibadetlerin (kâmil anlamda) kabulü arasında yakın bir ilişki vardır. Hz. Peygamber, yediği haram, içtiği haram ve gıdası haram olanların duasının kabul olmayacağını (Müslim, Zekât, 65; Ayrıca bk. Tirmizi, Tefsirü'l-Kur'an, 3.) bildirmiştir. Ayrıca haram olan şeyler dinimizce mal sayılmadığı için onlarla hayır hasenat da yapılamaz. Yüce Allah ancak hoş ve temiz olanı, helal

olarak elde edilen kazançtan yapılan infakı kabul eder." demektedir. Bütün bu boyutlarıyla helal gıdaya itina gösterilmesi önemli bir zorunluluk olarak karşımızda durmaktadır. Ülkemizde Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ile işbirliği içinde helal gıda belgelendirmesine başlamıştır. Hiç şüphe yok ki tüketiciye destek veren tüm bu çalışmalar yanında esas olan helal konusunda aile fertlerinin her birini de kapsayacak bir bilinç oluşmasıdır.

Helal gıda ile dua, namaz, oruç, zekât ve hac gibi ibadetlerin (kâmil anlamda) kabulü arasında yakın bir ilişki vardır. Hz. Peygamber, yediği haram, içtiği haram ve gıdası haram olanların duasının kabul olmayacağını bildirmiştir. Ayrıca haram olan şeyler dinimizce mal sayılmadığı için onlarla hayır hasenat da yapılamaz.

BİZ BİZE

İslam dini öncelikle bütün insanların olduğu gibi kız çocuklarının da yaşama hakkını güvence altına aldı. Kadınlara evlilikte eşit taraf olarak evlenme özgürlüğü getirdi. Mirasta hak sahibi kıldı. Özgür bir birey olarak mal ve mülk edinme hakkını teslim etti.

Dr. Bünyamin OKUMUŞ

Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

Yüce Allah, seçmiş olduğu peygamberler vasıtasıyla tarihin akışına müdahale etti. Pek çok kadın da peygamberler tarihinde önemli yerler ve görevler üstlendi. Mısır kralı Firavun, krallığına ortak olurlar korkusuyla kendi dönemindeki erkek çocuk-

ları öldürüyor, kız çocuklarına ise dokunmuyordu. O'nun korktuğu daha kundakta bir bebek olan Hz. Musa idi. Allah, Musa'nın annesine onu nasıl koruması gerektiğini vahyetti. Bu yolla bir peygamberin hamisi olarak bir kadını seçti. Surede anlatıldığına göre Hz. Musa yine bir peygamber olan Şuayip (a.s.)'in iki kızından birinin talebiyle on-

ların yanında işçi olarak kaldı ve onunla evlendi. Hz. Musa için Şuayip (a.s.) yanında geçirdiği on yıl daha sonraki zorlu yıllar için bir hazırlık oldu. Hz. Şuayip bir baba olarak kızının taleplerine itibar etti ve son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'e Kur'an'ın indirildiği dönemde ise kız çocukları babalar için bir onur meselesi görüldü. Öyle ki bu yüzden onların öldürülmeleri bile söz konusu edildi: "Onlardan biri bir kız çocuğu ile müjdelendiği zaman yüzü simsiyah kesilir! Onu öfkeli bir hâl alır. Kendisine haber verilen bu kötü müjde yüzünden halktan gizlenir. Bu aşağılanmış durumda onu sahiplensin mi yoksa toprağa mı gömsün?" (Nahl, 16/58-59.) Bir kız çocuğuyla müjdelenmiş olmanın doğurduğu bu ruh hâli bir nefretin ya da öfkenin eseri miydi? Yoksa bu çöküntünün, karamsarlığın kaynağı neydi? Bu travma sadece bir cinsiyet ayrımı mı idi yoksa bunun arkasındaki sosyal, siyasi, ekonomik, tarihi ve psikolojik pek çok yöne ve sebep de var mıydı? Burada fark etmek gerekir ki söz konusu ayet, o dönemde kız bebekle müjdelenen bir babanın belki de toplumsal algı sebebiyle ruh ve zihin dünyasında maruz kaldığı dramatik bir sarsıntıyı tasvir eder. Bir baba için en acı şey, şeref ve haysiyetinin kızı üzerinden tanımlanmış olmasıydı. Acaba bu kız, Firavun gibi acımasız zalimlerin elinde bir ganimet malı mı olacak yoksa "cariye" adı altında köle pazarlarında mı satılacaktı? Buna karşın çocuğu toprağa gömmekle muhtemel dramatik son önlenemez

miydi? Zihnin arka planındaki niyet ne olursa olsun böyle bir düşünce hiçbir zaman masum bir çocuğun ölümü için gerekçe olamazdı. Bunun için Kur'an muhataplarının kulaklarını çınlatarak, beyinleri sarsarak bu vahametini seslice sorguladı: "Diri diri toprağa gömülen kız çocuğunun hangi günahattan dolayı öldürüldüğü sorulduğunda..." (Tekvîr, 81/8-9.) Bu zulmün bir mazereti ve izahı yoktu! Sonuçta katiller hak ettikleri cezaya çarptırılacaklardı.

Kur'an inzal edildiği ilk muhataplarından da öncelikle bu vahşete karşı durmalarını emretti: "Geçim korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin!" İnsanın asıl şerefi, kız olsun erkek olsun, her kimsenin doğuştan gelen yaşama hakkına sahip çıkmasıdır. İslam dini öncelikle bütün insanların olduğu gibi kız çocuklarının da yaşama hakkını güvence altına aldı. Kadınlara evlilikte eşit taraf olarak evlenme özgürlüğü getirdi. Mirasta hak sahibi kıldı. Özgür bir birey olarak mal ve mülk edinme hakkını teslim etti.

Bir baba olarak cinsiyetinden dolayı evladından utanmanın söz konusu olamayacağını vurguladı. Babaların kızlarına karşı deruni duygularını öne çıkardı. Fitrat yalan söylemez! Her baba kızını sever. Hz. Peygamber (s.a.s.) kızı Fatima için "Fatima benden bir parçadır." (Buhari, Menakib, 29/41.) buyurmakla fitratının sesine kulak verdi. Evlatlarını sevgisiyle özdeşleştirdi. Bununla birlikte onları bir birey olma sorumluluğuyla baş başa bıraktı. Babası peygamber de olsa her kimse

Okumaktan mahrum bırakıldıkları için nice kızımız değer ve kabiliyetlerini ortaya koyamadan kaybolup gittiler, fende, sanatta, edebiyatta, sağlık ve sosyal bilimlerde çağa mühür vurabilecek nice kadınlar bu mahrumiyet yüzünden hiç tanınmadılar! Bunun vebali Cahiliye âdetleri ile eş değil mi?

emeğinin eseridir: "İnsan için ancak kendi emeği/çabası vardır." (Necm, 53/39.) Bu ayet, kişinin özgüvenle sorumluluk üstlenmesini, bir başkası yoluyla değil kendi ameliyle kendisini ispat etmesinin esas olduğunu vurgular.

Bu bakımdan İslam'da ilim öğrenmek, eğitim ve öğrenim kadın erkek her Müslüman üzerine farzdır. Öncelikli olan kızlarımız için de eğitim ve öğrenimde fırsat eşitliği ve imkânı sağlanmasıdır. Okumaktan mahrum bırakıldıkları için nice kızımız değer ve kabiliyetlerini ortaya koyamadan kaybolup gittiler, fende, sanatta, edebiyatta, sağlık ve sosyal bilimlerde çağa mühür vurabilecek nice kadınlar bu mahrumiyet yüzünden hiç tanınmadılar! Bunun vebali Cahiliye âdetleri ile eş değil mi?

BİZ BİZE

İBADET HAYATIMIZI DÜZENLEYEN
HİCRİ TAKVİM

Dinimizde bazı ibadetlerin ve vakitlere bağılı birtakım fıkhî meselelerin zamanının belirlenmesi, kameri aylara göre olmaktadır. Bu sebeple Kameri ayların ve dini günlerin başlangıç ve bitişlerini doğru belirleyebilmek Müslümanlar için oldukça önemlidir.

Hümeýra Nur İŞLEK

DİB Astronomu

İnsanlar günlük yaşantısını, çalışma ve ibadet hayatı ile sosyal, kültürel, ekonomik tüm aktivitelerini takvime göre düzenler ve planlar. Bu sebeple de tarih boyunca çeşitli takvimler oluşturulmuştur. Bu takvimler hazırlanırken ay, güneş ve yıldızlar kullanılmıştır. Bu gök cisimlerinin gökyüzünde yapmış oldukları hareketlere göre gün, hafta, ay ve yıl kavramları oluşturulmuş ve takvim sistemi kurulmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de; Güneş ve Ay'ın bir hesaba göre hareket ettiği (Rahman, 55/5.) bunların diğer fonksiyonlarının yanında aynı zamanda birer hesap ölçüsü de kıldığı (En'am, 6/96.) yılların sayısını ve hesabı bilmemiz için Ay'a menziller tayin edildiği (Yunus, 10/5.), gökler ve yer yaratıldığı zaman on iki ay meydana gelecek şekilde bir nizam konduğu (Tevbe, 9/36.) Ay'ın, yeryüzünden hilal şeklinde başlayıp kademe kademe farklı şekillerde görülmesinin insanlar ve hac için vakit ölçüleri olduğu (Bakara, 2/189.) ifade edilmektedir.

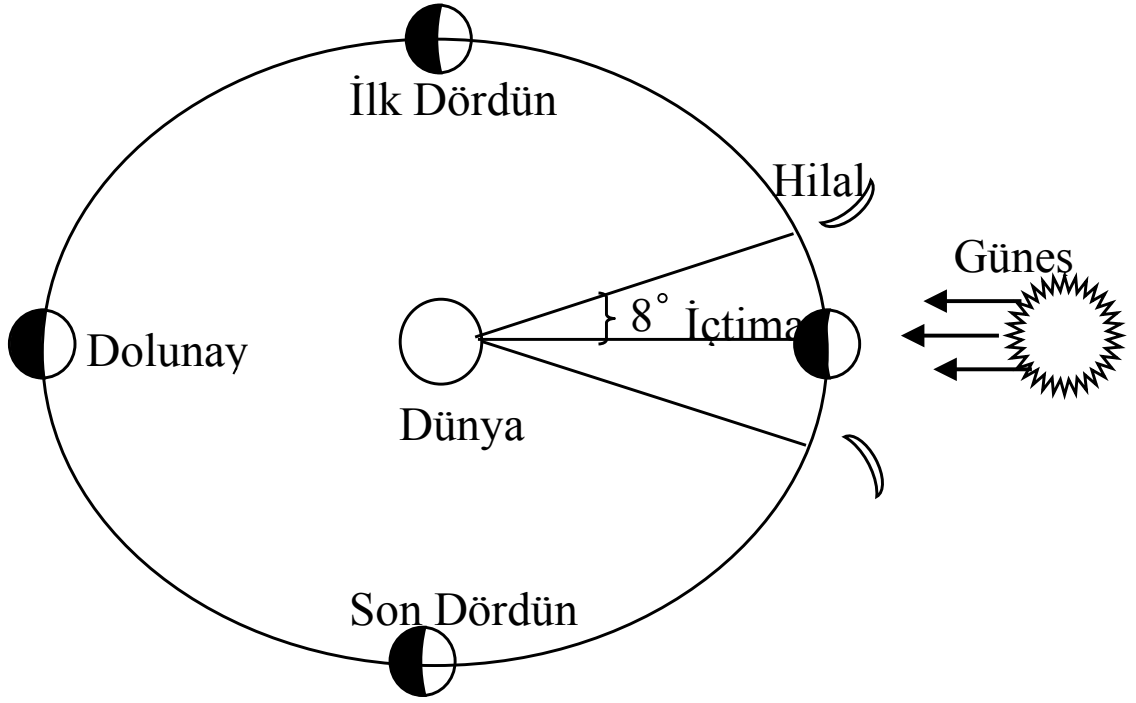
Türkiye gibi birçok İslam ülkesi günlük yaşantısında güneşin hareketlerinin baz alındığı yani miladi takvimi, ibadet yaşantısında ise ayın hareketleri dikkate alındığı yani kameri takvimi kullanır hâle gelmiştir. Dinimizde bazı ibadetlerin ve vakitlere bağlı birtakım fihhi meselelerin zamanının belirlenmesi, kameri aylara göre olmaktadır. Bu sebeple kameri ayların ve dini günlerin başlangıç ve bitişlerini doğru belirleyebilmek Müslümanlar için oldukça önemlidir. Ay'ın gökyüzündeki hareketlerini çok hassas bir şekilde gözlemlemek gerekmektedir. Gözlem sonuçlarına göre de kameri ayın başlaması veya bitmesine karar verilmelidir. Peygamberimizin, "Hilali görünce oruca başlayın; onu tekrar görünce bayram yapın. Hava kapalı olur (da hilal görülmez) ise

içinde bulunduğunuz ayı otuza tamamlayın." (Müslim, Sıyam, 18 (Hadis No: 1080); Bakınız: Buhari, Savm, 11; Müslim, Sıyam 17, 19, 20.) hadisi geçince kameri aybaşlarının tespitinin yapılması metodu, Hicri I. ve II. asırlarda tek metot olarak kullanılmıştır. Hicri III. asırdan itibaren astronomi alanındaki bilgilerin gelişmeye başlamasıyla kameri aybaşlarının tespitinde hesaba itibar edilip edilmeyeceği tartışılmaya başlanmıştır. (Kamil Miras, Sahih-i Buhari Muhtasari Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayını, Ankara 1984, VI/259-60.) Bununla birlikte daha Tabiin döneminden itibaren bu hususta hesaba itibar edilebileceğini söyleyen ilim adamları da hep olmuştur.

Ancak günümüzde astronomi ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler sonucunda hilalin göz-

lemlesinde hesaptan yararlanılmasına aşağı yukarı kimse karşı çıkmamaktadır. Günümüze kadar olan zaman içinde bu yöntem esas alınarak, günün teknolojisine göre geliştirilmiştir. Bu gelişim sonucu, gökyüzünde Ay'ın Güneş'e göre olan konumu saniye saniye hesaplanır hâle gelmiştir. Hesaplanan bu değerler de gözlemler ile teyit edilmiştir. Günümüzde bu iki yöntem birleştirilerek kameri ayın başlangıcına karar verilmektedir.

Hilal gözetlenirken; gözlem yapılan yerin nem oranının düşük olması ve şehir ışıklarından uzak gerekmektedir. Güneş'in ve Ay'ın koordinatları günlük olarak hesaplanmakta ve Ay'ın gökyüzünde hangi konumda doğup batacağı çok hassas olarak belirlenmektedir.

Ay'ın günlük hareketleri izlenirken, (Ay'ın içtima; Ay, güneş ve dünyanın bir doğrultuya gelmesine denir.) pozisyonuna ne zaman ve yeryüzünün neresinden gireceği, içtimadan sonra ne zaman ve nerede insan gözü ile görülebileceği hassas bir şekilde hesaplanmaktadır. Bu hesaplar doğrultusunda Ay'ın ilk kez hilal olarak görüleceği yerlerin koordinatları belirlenmekte haritaları hazırlanmakta ve ilk defa görülebileceği yerlerin sınırları çizilmektedir. Bu sebeple kameri aylar üst üste 29 gün çektiği gibi üst üste 30 gün veya bir 29 bir 30 gün de çekebilmektedir. Bu olay tamamıyla hilalin görülmesiyle ilgilidir.

Günümüzde kullanılan hilal görülebilirlik kriterleri, konuyla ilgili en kapsamlı toplantı olan, İstanbul Ru'yet-i Hilâl Konferansında kabul edilen kriterlerdir. 1978 yılında İstanbul'da yapılan bu konferansa on yedi İslam ülkesinden kırktan fazla din ve astronomi

bilgini katılmıştır. Kameri ayın başlaması için hilalin Dünya'nın herhangi bir yerinden görülmesi yeterlidir. Fakat sonradan bazı İslam ülkeleri ile aramızda farklılıklar meydana gelmiştir. Dolayısıyla bir gün önce bir gün sonra kameri aya başlamaya yönelik uygulamalar ortaya çıkınca bundan yine Müslümanlar etkilenmeye başlamışlardır.

Bu sebeple 28-30 Mayıs 2016 tarihleri arasında "Uluslararası Kamerî Aybaşları ve Hicrî Takvim Birliği Kongresi" yapılmıştır. Kongre öncesi ilmi ve astronomi komisyonları kurulmuş ve büyük ciddiyet gerektiren çalışmalar kriter tartışmaları ortaya konulmuştur. Amaç tüm dünya Müslümanları arasında ramazan, şevval (Ramazan Bayramı) ve zilhicce (Kurban Bayramı) gibi insanları bir araya toplayan özel ve önemli günlerin başlangıcında birlik ve beraberliğin sağlanmasıdır.

Hilal gözetlenirken; gözlem yapılan yerin nem oranının düşük ve şehir ışıklarından uzak olması gerekmektedir. Güneş'in ve Ay'ın koordinatları günlük olarak hesaplanmakta ve Ay'ın gökyüzünde hangi konumda doğup batacağı çok hassas olarak belirlenmektedir.

SÖYLEŞİ

MİLLİ RALLİCİ BURCU ÇETİNKAYA BUCAK

SümeYYe ÖZÇELİK

5 Kez
Türkiye
Kadınlar Ralli
Birincisi, aynı
zamanda yurt
dışında pek
çok başarıya
imza atmış,
otomobil
sporları
dışında iyi bir
snowboardcu,
köşe yazarı,
TV program
sunucusu,
milli
rallicimiz...

Burcu Çetinkaya Bucak

Burcu Hanım, önceden snowboart, satranç, basketbol kulüplerine bağlıydınız. Farklı spor dallarıyla ilgileniyordunuz. Sonrasında ralli üstelik milli sporcu olacak düzeyde... Nasıl başladı bu ilgi ve nasıl karar verdiniz?

Önceden yaptığım sporları sadece amatör olarak yapmıştım. Ama rallideki hayalim hep çok büyüktü ve farklıydı. Belki de hayatımı değiştirip farklı bir yolculuğa çıkma vakti gelmişti ve ralli de çok güzel bir yol arkadaşı oldu bana. Çocukluğumda 12 yaşındayken babamla izlediğim bir rallide bu sporun farkına vardım ve çok sevdim. Sonra 20 yaş ile 24 yaş arası bütün rallileri kimi zaman gönüllü olarak bir yerinde çalışarak, kimi zaman seyrederek takip ettim, eğitimler aldım ve 2005 yılında 24 yaşında ilk rallimi yaptım.

4 yıl üst üste dünyanın en iyi kadın pilotu sıralamasında ilk 3'te yer aldınız ve 2011 yılında dünyanın en iyi kadın pilotu oldunuz ve daha birçok başarıları imza attınız. Bu zor sporda sizi bu kadar başarılı kılan nedir?

Tabii kadın pilotlar sıralaması Türkiye'de ve dünyada bir unvan ama aslında kadın erkek beraber klasmanda yer alınan bir spor dalı ralli. Dolayısıyla 3-5 rakibin arasında birinci olmaktansa 100 kişi arasında 10. olmayı daha değerli buluyorum. Yani erkek kadın karışık olan sıralamada elde ettiğimiz derecelerle hep değerlendirdim hedeflerimi, hep daha iyisini yapmaya çalıştım. Medya çok da işin gerçeklerini bilmeden kadın sporculara bazen fazla ilgi gösterebiliyor, bunun avantajlarını ben de yaşadım çok kez ama kendimi olduğumdan fazlası zannetmedim hiç, aksine hep "daha iyi nasıl olurum?", "kendimi geliştirmek için ne yapabilirim?", "genel klasmanda daha yukarı nasıl çıkarım?" sorularına cevap aradım, bu da bu spora başladığımda olduğum yerden 5 sene içinde dünya şampiyonasında devlerin de takip ettiği bir yarışçı olma konumuna kadar çıkardı beni. Tabii ki burada bir ekip çalışması ve bu yolculuğumda benle aynı vizyonu paylaşmış

aynı mücadelede yer alan kopyotum Çiçek Güney'in de çok büyük payı var.

Daha çok erkeklerin yaptığı bu sporu kadın olarak yapmanın ne gibi avantajları ve dezavantajları oldu?

Avantajları, daha çok ilgi çekmek, dezavantajı ise profesyonellik noktasında erkeklere daha fazla inanılıp şans verilmesi. Hata yaptığınızda daha fazla tepki çekiyor olmak. Fiziksel olarak zorlayan koşullarda daha güçlü otomobillerle yarışmaya başladığımızda erkeklerle mücadele edebilmek için daha fazla antrenman ve fiziksel hazırlık ihtiyacı duyuyor olmak.

Tehlikeli ve son derece cesaret isteyen bir spor... Sınırları ortadan kaldırıyor ve ciddi yarışlara giriyorsunuz. Bu cesaretiniz nereden geliyor?

Çok da tehlikeli değil. Güvenlik önlemleri doğru alındığı zaman trafikte otomobil kullanmaya kıyasla çok daha güvenli ralliler. Ama kararlı ve cesur olmak şart. Nereden geliyor sorusuna cevabım; hep böyleydim. Küçükken de cesur ve kararlıydım.

Çocukluğumda 12 yaşındayken babamla izlediğim bir rallide bu sporun farkına vardım ve çok sevdim. Sonra 20 yaş ile 24 yaş arası bütün rallileri kimi zaman gönüllü olarak bir yerinde çalışarak, kimi zaman seyrederek takip ettim, eğitimler aldım ve 2005 yılında 24 yaşında ilk rallimi yaptım.

Yarışırken neler hissediyorsunuz?

Huzur, sakinlik. Dışarıdan çok heyecanlı ve aktif gözükün ama aslında direksiyona geçtiğimizde çok sakin ve kontrollü olmayı gerektiren bir iş. Bu da ciddi bir konsantrasyon ve sabır demek. Ralli bu anlamda bana çok şey öğretti. Dolayısıyla da yarışırken çok mutlu oluyorum ve düşünmeye, kafamı rahatlatmaya da bol bol zaman buluyorum.

Trafığe çıktığınızda rallideki gibi hız yapıyor musunuz?

Kesinlikle hayır. Aksine yarışmazken çok daha sorumsuz bir sürücüyümdüm. Yarışmak bana çok şey öğretti. Milli boksörlerimiz sokakta adam döverse olur mu? Olmaz. Bizim de trafikte normal sürücülere göre çok daha dikkatli ve sorumlu davranmamız gerekiyor. Zaten trafikte sürat yapılmasından ve başkalarının hayatının tehlikeye atılmasından hiç hoşlanmıyorum.

Yarışlarda yaşadığınız ilginç bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

O kadar çok var ki... Sanırım en ilginç Portekiz'in Madeira adasında 2010 yılında Kıtalararası Ralli Şampiyonası'nda yarışırken

karşımıza çıkan Türklerdi. Toplamda 5-6 Türk'ün yaşadığı adadaki tüm ekip bizi bulup Türk bayraklarıyla otelimize geldiler, gerçekten çok şaşırmış ve moral bulmuştuk.

İnsan fitratı gereği içindeki manevi boşluğu bir şekilde doldurmak ister. Sizin manevi yolculuğunuz nasıl başladı?

Çok uzun bir hikâye... Çocukken başladı aslında. Ailemden özellikle baba memleketim Nallıhan'da kalabalık bir aile ortamını hafta sonları ve tatillerde yaşayabilmiş olmaktan, Anadolu'nun tadını biliyor olmaktan başlayan bir doğa ve doğallık sevdam var. İstanbul'da çekirdek aile olarak büyüsem de orayla olan bağım aslında derine işlemiş ve uyuyordu bir yerlerde. Dönem dönem o hasret kabarıyor ve tatillerde yaşadıkça paylaştıkça büyüyordu. Bence çocukken toprak, köy kokusu almak çok değerli. Sonrası ise 2004 yılı civarıydı sanırım, hayata bakışım yavaş yavaş değişmeye başladı. İsyankâr bir çocukken teslim olmanın önemini ve keyfini tattım. Buradan sonra da yavaş yavaş manevi yolculuğum hızlandı. Hâlâ emekleşem de her gün "daha iyi nasıl olurum?" sorusuna cevap arıyorum.

Bu yolculukta çevrenizin desteği oldu mu size, yaklaşımları nasıldı?

İsyan etmeyi bırakıp, teslim olmaya başladığımda çevremde birçok insan bana çok destek verdi. Sonuçta daha huzurlu bir insan oluyorsunuz, çevrenizdeki herkes de bunu fark ediyor. İnsan daha huzurlu ve daha mutlu olunca çevresine de aynı enerjiyi veriyor ve bu karşılıklı büyüyen bir keyif olmaya başlıyor.

Bundan sonraki hedefleriniz nelerdir, (ralli pilotu yetiştirmek, eğitimler vermek gibi düşünceleriniz var mı?) Kariyerinizde kendinizi görmek istediğiniz son nokta neresidir?

Şimdi öncelikle bebeğimizi bekliyoruz. Sonrasında ise rallilere devam etmeyi planlıyorum. Zaten medyada dönem dönem "eski ralliçi" demeye çalışsalar da hâlâ girdiğim yarışlarda teknik arıza yaşamazsak en hızlı kadın ekip olduğumuzu 2015 yılında daha yeni gösterdik. Karışık klasmanda ilk 10'da yer alan tek kadın pilot olarak 2015 yılını tamamladım. O yüzden henüz bırakmayı düşünmüyorum. Ama mutlaka beni rallide geçen bir kadın pilot yetiştirecektir. O zaman da keyifle, seyirci koltuğuna geçer ve kabul ederse ona destek olurum. Okul açmayı düşünmüyorum, benim de rallideki hocam olan Volkan Işık bu okul işini çok iyi yapıyor. Bence rakip olmaya gerek yok. Ama dediğim gibi uluslararası başarılar kazanmaya başlayan ve erkekleri geçebilen bir kadın pilot destek isterse hem ulusal hem uluslararası olarak seve seve destek olurum. Bir yandan yüksek lisans eğitimime devam ediyorum. Yabancı dil öğrenmeye yatırım yapıyorum. Kariyerimde sanırım Arapçayı iyice öğrenmek, yüksek lisansımı tamamlamak, gazetede yazılarıma ve TV programlarına devam etmek, ralli ile beraber hedeflerim arasında. Ama her şeyden önce ailem geliyor. Eşim Fatih Mehmet Bucak'a bana kariyerimde verdiği ve vermeye devam ettiği tüm destekler için teşekkürü borç bilirim. Onun ve güzel ailesi için yapabileceğim bu bahsettiğim kariyer hedeflerinden çok daha öncelikli diye de belirtmek isterim.

Hayata bakışım yavaş yavaş değişmeye başladı. İsyankâr bir çocukken teslim olmanın önemini ve keyfini tattım. Buradan sonra da yavaş yavaş manevi yolculuğum hızlandı. Hâlâ emeklesem de her gün "daha iyi nasıl olurum?" sorusuna cevap arıyorum.

EV L İ L İ K T E K İ İ L E T İ Ő İ Ő İ M H A T A L A R I

Uzm. Dr. Timur HARZADIN

Psikoterapist/Klinik Psikolog

Günümüzde evlilik sorunları ve çatışmaları giderek artmakta, hatta bazen bu durum boşanma ile sonuçlanmaktadır. Bu süreçten hem kadın, hem de erkek çok ciddi bir çöküş yaşamakta, mutsuz olmakta, her iki tarafın ebeveynleri etkilenmekte, çocuklar ruhsal olarak örselenmektedir. Büyük ümit ve beklentilerle kurulan bir yuva bazen basit iletişim hataları yüzünden yıpranmakta ve yıkılmaktadır.

Farkında olmadan yapılan veya kişiliğin aslında bir parçası olan iletişim hataları sadece eşe karşı değildir. Yakın ilişki kurulan hemen herkesle bu sorunlar yaşanır. Ancak aynı evde ve sıklıkla yapılan bu davranışlar giderek evlilikte çatışma ve mutsuzluğa sebep olmaktadır. İletişim hatalarını fark eden ve bunları düzelten çiftler ise bu problemleri aşabilmektedir.

Evlilikte Yapılan Başlıca İletişim Hataları Şunlardır

1. Baskı kurup, sürekli ikna etmeye çalışmak, kendi düşüncesinin onaylanmasını beklemek

Üzerinde baskı kurulan ve kendisine sürekli emirler verilen insan kendisini eşya gibi hissetmeye başlar. Emir vermek, yap, getir gibi direktifler kişide değersizlik ve öfke duygusu yaratır. Bu duruma maruz kalan biri yapılması istenen eylemi yapmak yerine içgüdüsel olarak daha da muhalif davranır. Özellikle sesinin tınısı sert olan, baskı kuran birisi karşısında, sürekli savunmaya dayalı bir hâlde olacak ve zamanla çatışma kaçınılmaz hâlde gelecektir.

2. Muhatabını dinlemeden konuşmak, söz kesmek

Sık sık söz kesmek, dinlememek ve araya girip tekrar bir şeyler anlatmak başta gelen iletişim hatalarından birisidir. Sürekli koştura koştura konuşan, dikkati dağınık, dinlemeyen ve söz kesen birisiyle iletişim kurmak çok can sıkıcıdır. Karşıdaki kişinin sözlerini işitmek başka bir şey, dinlemek ise başka bir şeydir. Birçok çift birbirinin sesini işitmekte, ancak yeterince dinlememektedir.

3. Konuyu değiştirmek, konudan konuya geçmek

Karşısındakinin söylediklerine ilgisiz kalmak, dedikleri ile ilgili geri bildirim yapmadan başka konulara geçmek anlatılan kişide kötü duygular oluşturur. Anlatılan konu ile ilgili geri bildirim yapmak veya soru sormak ise iletişimin daha kaliteli bir şekilde ilerlemesini sağlar. Hem kadın, hem erkek sıklıkla bu hatayı yapmaktadır. Çok fazla detay vermek ve karışık konuşma karşıdaki kişinin aklını karıştırır. İletişimde mümkün olduğunca basit ve kısa cümleler kurarak konuşmak anlaşılır olmayı sağlayacaktır.

Konuşulacak hiçbir şey bulanamazsa eski dosyalar açılır ve geçmişte yaşanan eski olumsuz olaylar hatırlatılır. Bunları yapmak yerine kişinin hem olumlu hem de olumsuz yönlerini görmek, olumlu olanları sıklıkla, olumsuzları ise daha nadiren söylemek daha uygun olacaktır.

4. Her ortamda üzülecek bir şey bulmak, sürekli şikâyet etmek

Sürekli dertli, sürekli hasta, devamlı bir şeylerden şikâyetçi bir hâlde olan kişi karşıdakinde çaresizlik ve tükenmişlik duygusu yaratır. Girdiği her ortamda üzülecek bir şey bulan kişi, aslında mutluluğa tahammül edememekte, karşıdakinin kendisine üzülmelerini istemektedir. Bu üzüntünün daha derininde acıdan zevk alma ve tüm acılara rağmen yine de ayakta kalmış olma duygusunun sebep olduğu gizli bir kibir bulunmaktadır. Aslında günlük hayatta sevinilecek ve şükredilecek birçok olay olmaktadır. Bunu ayırt edebilen bir zihin hayatın hem pozitif hem de negatif yönlerini olduğu gibi kabul edebilecektir. Böyle birisi hem kendisine, hem de diğer insanlara daha şefkatli olabilecektir.

5. Yargılamak ve etiketlemek

Birçok evliliğin başlangıcında çiftler birbirlerine karşı sevgi dolu ve toleranslıdır. Ancak zamanla birbirlerinin olumsuz yönlerine daha fazla odaklanırken, olumlu yönlerini daha az görmeye eğiliminde olurlar. Birbirlerine olan duygusal yakınlık zamanla arttıkça birbirlerini incitecek ve genelleme yapacak şekilde konuşmalar da artmaya başlar. Örneğin "sen zaten bu hataları hep yaparsın" veya "sen beni üzmemekten zevk alırsın" gibi konuşmalar artmaya başlar. Olumlu duygu yaratan cümleler çok nadir kullanılır. Konuşulacak hiçbir şey bulanamazsa eski dosyalar açılır ve geçmişte yaşanan eski olumsuz olaylar hatırlatılır. Bunları yapmak yerine kişinin hem olumlu hem de olumsuz yönlerini görmek, olumlu olanları sıklıkla, olumsuzları ise daha nadiren söylemek daha uygun olacaktır.

6. Devamlı öğüt vermek, eğitici konuşmalar yapmak

Bazı insanlar her şeyi çok bilen, sürekli öğüt verici, tavsiye edici, ahlak dersi veren bir yapıdadır. Bu tarz konuşma başlangıçta iyi gelse bile zamanla sıkıcı biri hâline dönüşür. Şöyle yaparsan iyi edersin ancak eğer şöyle yapmazsan başına şu gelir gibi tehdit edici konuşmalar iletişimi daha kaotik hâle getirir. Karşıdaki insan bilgilenmek istediğinde bu yola başvurmak, bunu istemediği zamanlar ise buna saygı duymak uygun olacaktır.

7. İç dünyasındaki negatif duyguları eşine yüklemeye çalışmak

Bazı eşler içindeki olumsuz duyguyu sık sık diğerine yükleme çabası içindedir. Öfkeli iken karşıdaki de öfkelenisin, üzgün olduğunda ise üzülün ister. Öbür kişi aynı duyguyu hissedene kadar zorlar. Erkek daha çok alay ederek ve aşağılayarak duygu yüklerken, kadın içineleyici ve suçlayıcı konuşma ile kötü hissettirir. Bu tür yaklaşımlar zamanla çiftleri birbirinden uzaklaştırır ve yalnızlaştırır.

8. Kararsız konuşmalar

Karar vermek ve bir eylem yapmak, eylemin olumsuz veya olumlu sonuçlarına katlanabilmek ile ilgilidir. Yetişkin bir kişi yaptığı eylemin sorumluluğunu alabilirken, çocuk ruhlı birisi bunu başaramaz. Bir konuda fikir söyler ve daha sonra ama ile başlayan bir cümle ile tam zıttı başka bir fikri savunur. Sonra ama der ve baştaki fikre geri döner. Bu konuşma böyle devam edip giderken muhatabının hissettiği; sıkılma, öfke ve çaresizliktir.

9. Çocukları veya diğer kişileri kendi tarafına çekmek

Anne ve baba çatışma yaşadığında bazen çocuk kendi tarafını tutsun eğiliminde olabilir. Bir çocuk ne anneden ne de babadan vazgeçemez. Bu yüzden ebeveynler çocuğu hakem olmaya, kendi tarafını tutmaya zorlamamalıdır. Mutlaka bir hakem gerekiyorsa yetişkin birisine danışma veya bir profesyonelden destek alma daha uygun olacaktır.

10. Birbirini değiştirmeye çalışmak

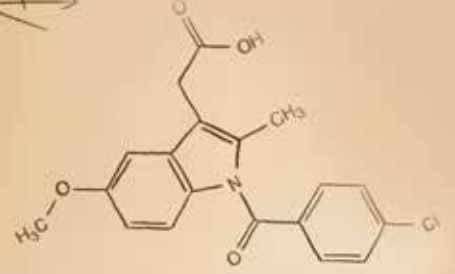
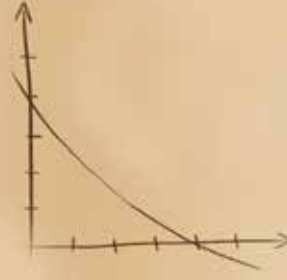
Birçok çift evlilik öncesi eşinde bulunan bazı özellikleri zamanla değiştireceğini planlar. Diğer yandan eşinin kendisini olduğu gibi kabul ettiğini ve hiç değiştirmek istemeyeceğini zanneder. Cicim ayları bittikten sonra da eşini değiştirme çalışmaları başlar. Bir insanın içsel değişimi çok uzun zaman alan hatta bazen ancak profesyonel bir destekle mümkün olabilecek bir durumdur. Bu yüzden çiftlerin hem kendilerini, hem de eşini olduğu hâliyle kabul etmesi ve sevmesi daha uygun olacaktır.

Sonuç olarak; iyi kurulan bir iletişim ile evlilik kurumu huzurlu ve keyifli bir hâlde devam edecek, ruhsal olarak sağlıklı çocukların yetişmesini sağlayacaktır. Eğer bu bilgileri uygulamada zorluklar oluyorsa çatışmalar büyümeden bir uzmandan yardım almak isabetli olacaktır.

KIZIM DOKTOR OĞLUM MÜHENDİS

Hülya AKBUL ÇAKIR

Eğitimci-Sosyolog

Bir çocuğumuzun dünyaya geleceği haberi ile sevinçimizi paylaşma arzusu taşırız. İçimiz içimize sığmaz. Yüreğimiz kabırır. Sevdiklerimize bunu hemen müjdelere ve onunla ilgili meraklarımızı, hayallerimizi anlatırız. Kafamızın içinde olmadık sorulara önce kendimiz cevap verir, hatta sonrasında en yakınlarımızdan bunları onaylatırız. Acaba kız mı, yoksa erkek

mi olacak? Aslında fark etmez duygusu oluşur peşinden. Yeter ki sağlıklı olsun deriz. Daha o dönemlerde başlar ilk hayallerimiz... Nitekim dünyaya gelen yavrumuzla beraber hayatın bir başka, bir özel dönemine adım atmış oluruz aslında. İlk kelimeleri, ilk adımları ve hatta ilk müzipliklikleri çok özeldir, ayrıcalıktır sanki diğer çocuklardan. Her anne baba kendi yavrusundaki

o ayrıcalığı ve farklılığı keşfeder. İşte, keşfedilen farklılıklarla çocuğuna meslekler bile yakıştırmaya başlar.

Çocuklarımızın ileride ne olacakları ile ilgili hayallerimiz bazen kaygılarımızla çatışsa da onlardan ya doktor ya da mühendis olmalarını isteme ve hatta beklemeye devam etmekteyiz çoğu zaman. Zira toplumda çocuğun meslek seçimleri, aynı zamanda

Çocuklarımıza 'benim kızım doktor olacak, oğlum mühendis olacak' fikrini aşıladığımız kadar her birimiz oturup kendimize sormalıyız, acaba onlara 'benim kızım iyi bir insan, oğlum ahlaklı bir delikanlı olacak' değerlerini de verebiliyor muyuz?

olmayan bir ebeveyn olarak bu vazifeyi kendi yavrumuza yükleyebiliyoruz. Hatta burada çocuklarımızın bu noktada kabiliyetini bile göz ardı edebiliyoruz. Çoğu kez ön görülen meslek için çocuğumuzun ders çalışmasının desteklenmesi dışında, var olan kabiliyetin geliştirilmesiyle ilgili bir yönlendirme ve destek de bulunmaksızın.

Her çocuğun zekâ gelişiminin %50'sinin doğumla 4 yaş arasında, %30'unun 4 ile 8 yaş arasında, %20'sinin 8-18 yaşlar arasında olduğunu göz önünde bulundurursak, zekâ yüzdesinin en büyük bölümünün okul öncesine rastladığını görmüş oluruz.

Bununla beraber çocuklarımızı elbette çeşitli mesleklere yönlendireceğiz ve onların seçimlerine gerekli bilgi aktarımıyla kabiliyet gelişimini destekleyen çalışmalar içinde olacağız ve olmalıyız. Bu tartışma götürmez. Ancak günümüzde genel kaide mesleki yönlendirme önceliğinde olunca, çocuklarımız da ileride kendilerini bu mesleki vasıflarla tanımlamaktadırlar ki, işte çoğu kez burada sıkıntılar başlıyor. Onlara 'benim kızım doktor olacak, oğlum mühendis olacak' fikrini aşıladığımız kadar her birimiz oturup kendimize sormalıyız, acaba onlara 'benim kızım iyi bir insan, oğlum ahlaklı bir delikanlı olacak' değerlerini de verebiliyor muyuz?

Evrensel insani değerleri ve hatta İslami değerleri, en başta da ahlaki boyutu aktarmadığımız noktada, kızımız doktor, oğlumuz mühendis olur, olabilir. Şayet

mazluma elini uzatmayı unutmuşsa, adalet anlayışını kaybetmişse, vicdanı sadece şarkılardan tanıyan hâle gelmiş ve vefayı da İstanbul'da bir semt olmaktan öte tanımiyorsa, kendini doktor olarak, mühendis olarak tanımlasa ne olur tanımlamasa ne olur ki...

Rivayet bu ya; babanın biri çocuğuna sen adam olamazsın dermiş. Çocuk buna çok içerlemiş ve bunu ispat etmek adına bir şehre vali olmuş. Konumu gereği jandarmalara emir buyurmuş. Babasının derhal huzuruna getirilmesi talimatını vermiş. Askerler babayı bulup, yaka paça huzura getirmişler. Babasını huzuruna kabul etmiş ve demiş ki: "Ey baba sen bana yıllarca adam olamazsın, dedin. Bak! Ben koskoca vali oldum." Baba tebesüm etmiş ve demiş ki: "Oğul ben sana vali olamazsın demedim ki, adam olamazsın dedim." Evet, babasını huzuruna askerleriyle getiren bir evlat mevki sahibi olabilir, ama adam olur mu, olmuş mu acaba bir sormalıyız kendimize!

Adam olmak ile insan yaratılmış olmak birbirine karıştığında ahlaklı olmak ile mevki sahibi olmak arasındaki fark da elbette anlaşılabilir.

Çocuklarımız hangi mesleğe sahip olurlarsa olsunlar önce adam olsunlar, ahlaklı birer birey olsunlar ki, yarınlarımızda meslek kaygısı çeksek bile adam kaygısı çekmeyelim. Zira adam olan Âdem olur, Âdem ise kul olur, kul da ahlaklı olur ve ahlak da hem kişiyi, hem de dünyayı kuşatır.

anne babanın da toplumdaki konumunu belirleyecek ve kendisini ispat etmesini sağlayacaktır.

Bu durum bazen öyle uç noktalara varmaktadır ki, anne baba olarak yapamadıklarımızı ya da başaramadıklarımızı çocuklarımıza görev olarak yükleyebiliyoruz. Şartları gereği; maddi manevi, sosyal konum, fizyolojik psikolojik veya zekâ seviyesi, toplumun onayını almış mesleği

ÇOCUKLARDA LENFOMA

Doç. Dr. H. Ahmet DEMİR

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı

Lenfoma, lenf bezlerinden köken alan kanser grubunu oluşturur. Lösemi ve beyin tümörlerinden sonra çocuklarda en sık görülen kanserlerdir. Lenfomaların %60'ını Hodgkin dışı lenfomalar (HDL) (lenf sisteminin kanseri), kalanını ise Hodgkin lenfoma (HL) (immün sistemin bir parçası olan ve beyaz kan hücrelerinden kaynaklanan lenf dokusunun bir çeşit kanseri) oluşturmaktadır.

Gelişme Nedenleri

Lenfomaların gelişme nedeni bilinmemektedir. Ancak pestisitler (zararlı organizmaları engellemek ya da zararlarını azaltmak için kullanılan madde ya da maddelerden oluşan karışımlar), kemoterapi ilaçları, x ışınları, doğumsal yada sonradan kazanılmış bağışıklık sistemi hastalıkları, ve organ nakli yapılmış olması HDL gelişim riskini arttırmaktadır. HL'da ise bu risk faktörlerine ek olarak sosyoekonomik düzey düşüklüğünün riski arttırdığı bilinmektedir.

Belirtiler

Ateş ve kilo kaybı diğer önemli belirtilerdir. Ateş, birçok çocukluk çağı hastalıklarının en sık belirtilerinden bir tanesidir. Ancak ateşin 5 günden uzun sürmesi, eşlik eden karaciğer, dalak ve lenf bezi büyümesi durumunda lenfoma da akılda tutulmalı ve hastalar bu açıdan değerlendirilmelidir.

Kronik öksürük, nefes darlığı, boyun damarlarında genişleme ve/veya eşlik eden boyunda bezelerin olması lenfoma açısından diğer uyarıcı bir belirti olarak ele alınmalıdır. Lenfomalarda kemik tutulumu çok sık olmamakla birlikte diğer belirtilerle birlikte geçmeyen kemik ağrıları da uyarıcı olarak ele alınmalıdır.

Hodgkin lenfomalarda klinikte en önemli bulgu, ele gelen büyümüş lenf bezleridir. Büyümüş lenf bezleri en fazla boyun bölgesi ve omuzun çukur bölgesinde ortaya çıkar. Lenf bezlerinin kıvamı enfeksiyona bağlı olarak ortaya çıkan bezlere göre daha sert

Tedavi

olup lastik kıvamındadır. Hızlı büyümeleri durumunda ağrılı olabilmekle birlikte çoğunlukla ağrısızdır. Normalde vücutta koltuk altlarında, kasıklarda, Waldeyer halkası dediğimiz bademcik bölgesinde, karın içi boşlukta ve mediasten dediğimiz akciğerler arası boşluklarda lenf bezleri bulunmaktadır. Dolayısıyla lenfoma durumunda bu bölgelerde de lenf bezleri bu hastalığa bağlı olarak büyüyebilmektedir. Büyümüş lenf bezi üzerinde ısı artışı, kızarıklık ve hassasiyetin olması bu büyümenin enfeksiyona bağlı olma olasılığının yüksek olduğunu gösterir.

Diğer önemli nokta, ateş, kilo kaybı ve gece terlemesi gibi sistemik semptomların ortaya çıkabilmesidir. Gece terlemesi, 7-8 saatlik uyku döneminde 4-5 kez bazen daha fazla çamaşır değiştirme ihtiyacı duyulması olarak tanımlanabilir. Kilo, zaman zaman çocuklarda birçok nedenle düşebilir. Ancak son 6 ayda bir çocuk, kilosunun %10'dan fazlasını kaybederse bu anormal kabul edilerek araştırılmaktadır.

Yaş Grubu

Hodgkin dışı lenfomanın en sık sık görüldüğü yaş grubu 5-10 yaş arasındadır. Çenede şişlikle birlikte azı dişlerde dökülme olması önemlidir. Çenedeki şişlik, enfeksiyona bağlı değil ve/veya antibiyotik kullanımına rağmen şişlik devam ediyorsa mutlaka hasta değerlendirilmelidir. Karın ağrısı, karında şişlik, bulantı, kusma, kanlı dışkı ve bağırsak düğümlenmesi lenfomaya bağlı olabilir. Özellikle 7-8 yaş üzerinde iç içe geçerek ortaya çıkan bağırsak tıkanıklığının en sık nedeni lenfomalardır. Bu belirtiler birçok çocukluk çağı bağırsak hastalıklarında görülebilir. Ancak belirtiler devamlı ve giderek artar nitelikte ise çocuk mutlaka lenfoma açısından değerlendirilmelidir. Baş boyun bölgesinde en önemli belirti, lenf bezlerinde büyüme ve/veya bademcikler bölgesinde ortaya çıkan lenf dokusu büyümeleridir.

Lenfoma tedavisi, alt yapısı yeterli merkezlerde ve deneyimli ellerde yapılmalıdır. Tedavi başarısının evreye göre değiştiği gerçeği dikkate alınarak erken tanının önemli olduğunun farkında olunmalı yukarıda bahsedilen belirti ve bulgular olduğunda derhal bir çocuk onkoloğuna başvurulmalıdır.

- Lenfomaların tedavisi çoklu ilaçlardan oluşan kombine kemoterapidir.
- Cerrahi sadece tanısız süreçlerde ve/veya tedavi sırasında ortaya çıkan komplikasyonların giderilmesinde gerekmektedir.
- Kemoterapinin başta bulantı, kusma, saçlarda dökülme (geçici) ve kemik iliğinin baskılanması gibi birçok yan etkisi ortaya çıkabilmektedir.
- Kemik iliği baskılanmasına bağlı kansızlık önemlidir. Yakın takip edilerek gerekirse kan nakli yapılmalıdır. Lenfomalı hastalara kan verilirken kanın ışınlanmış olması ve özel sistemle (lökosit filtresi) verilmesi önemlidir.
- Kemik iliği baskılanmasının bir diğer sonucu da kanda pıhtılaşmada rolü olan trombositlerin sayısının azalmasıdır. Dolayısıyla tedavi sürecinde burun kanaması, diş etlerinde kanama ve/veya ciltte toplu iğne başı büyüklüğünde veya daha büyük kırmızı noktaların ortaya çıkması trombosit düşüklüğünün belirtisi olabilir. Bu durumda kan sayımı yapılarak trombositler kontrol edilmeli düşükse de damardan trombosit (platelet) desteği sağlanmalıdır.
- Kemik iliğinde üretilen bir diğer hücre ise lökositlerdir. Lökositler vücudun mikroplara karşı savaşmasında rol almaktadır. Dolayısıyla bu hücrelerin sayının düşmesi sonucu vücut, mikroplara karşı açık hâle gelmektedir.
- Tedavi sürecinde lenfomalı bir hastada 38°C ve üzerinde ateş olduğunda derhal hekimi ile irtibata geçilerek hastaneye gidilmelidir. Burada yapılacak kan sayımı ile lökosit sayısı belli bir değerin üzerinde ise tedavi planı yapılarak hasta eve gönderilir, şayet düşükse hasta hastaneye yatırılarak hastanede damardan antibiyotik tedavisi altına alınır.
- Ateş olduğunda olası enfeksiyonun yaygın hâle gelmeden müdahale edilmesi için en geç yarım saatte hastanede olmak çok önemlidir.
- HL'da standart tedavi, kemoterapi ve hastalıklı bölgeye radyoterapi uygulanmasıdır. Ancak son yıllarda seçilmiş düşük riskli vakalarda, radyoterapinin geç yan etkileri de dikkate alınarak, radyoterapisiz sadece kemoterapi ile tedavi edilmesi de seçilebilmektedir.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EV ZİYARETLERİ

Rüveyda İPEK BAŞ

Diyanet İşleri Uzman Yrd.

Hiç şüphesiz yaşımız kaç olursa olsun çocukken anne babamızla gittiğimiz "misafirlikler" hepimizin aklındadır. Şimdiki gibi bilgisayar oyunları, tabletler, akıllı telefonlar olmasa da evin çocuğunun oyuncaklarının yetip arttığı, yalnızca misafir geldiğinde açılan odalarda mutfaktan gelen hamur işi kokusuyla dökülen kolonya kokusunun birbirine karıştığı, iki bisküvi arasına konup yenilen lokumun bile büyük keyif verdiği, oyun oynamaktan yorgun düşen çocukla-

rın gece babalarının kucağında evine döndüğü keyifli ev gezmeleri...

Kapıya gelip "müsaitseniz akşam size geleceğiz" demek görevi evin en küçüğüne düşer; çaylar, börekler, kekler, pastalar hazırlanır, evler dip köşe temizlenirdi. Hanımlar kendi aralarında dertleşir, beyler şuradan buradan, memleket meselelerinden konuşur; çocuklar her şeyden habersiz oyunlarını oynar, gülüşürdü. Velhasıl misafir, evimizdeki hüzne de mutluluğa da ortak olan sırdaş, dost ve arkadaşta eskiden.

Sosyal hayatımız ve kültürümüz-

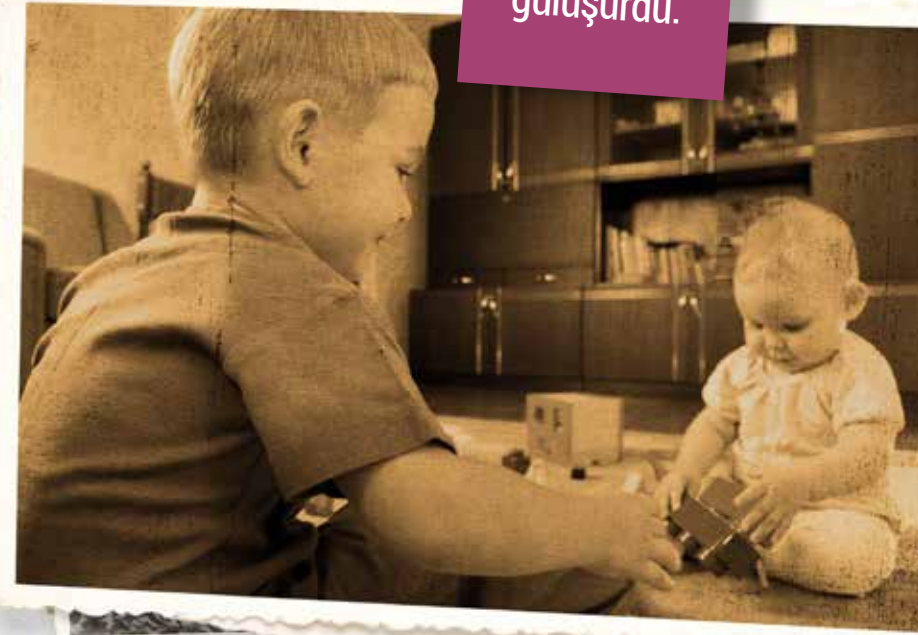
de her zaman çok önemsendi ev ziyaretleri ve "misafir". Çocukluğumuzdan aklımızda kalan en belirgin değerlerden olma özelliğini hep korudu. Kimi zaman kapı komşusu, kimi zaman akraba, kimi zaman çok uzaklardan eski bir dost oldu ziyarete gelen. Her kim olursa olsun; yaşadığımız koşuşturmadan nasıl geçtiğinin farkına varamadığımız ve hızlıca akıp giden zamanın içinde yalnızlığımıza ortak oldu.

Bugünlerde ise teknolojinin beraberinde getirdiği sayısız nimetler yanında, insanlar arasında yabancılaşma ve asosyalleşmenin kendini göstermesinde de etkili

Çocuklar
her şeyden
habersiz
oyunlarını
oynar,
gülüşürdü.

olduğu bir gerçek. Kalabalıklar arasında gitgide yalnızlaştığımız bir çağ yaşıyoruz. Öyle ki bazen insanın yanı başında olup bitene kayıtsız kaldığı, umursamadığı durumlara şahit olabiliyoruz. Değişen ve gelişen dünyada eski büyüsunü yitirmiş olsa da kültürümüzden hiçbir zaman yitip kaybolmayan dost ve akraba ziyaretleri tam da bu noktada önem arz ediyor aslında. Sosyal bir varlık olan ve etrafındakilerle iletişim kurmaya, zor zamanlarında derdini paylaşabilecek, sıkıntılarını hafifletebilecek, onu anlayacak bir dosta fitraten ihtiyaç duyan insanoğlu için rutin işler ve günlük hayatın stresinden arta kalan zamanlarda bir nefes alış, karşılıklı hasbihal ederek rahatlanan bir durak oluyor tabiri caizse bu ziyaretler.

Heart isimli akademik dergide yayınlanan bir haber, yalnızlığın insan sağlığına en az sigara içmek kadar zararlı olduğunu söylüyor. İngiltere'deki York Üniversitesi tarafından yapılan araştırmaya göre, sosyal ilişkileri zayıf olan kişilerin kalp hastalığına yakalanma riskinin güçlü sosyal ilişkileri olan kişilerden %29 oranında daha yüksek olduğu, felç riskinin ise sosyal olarak izole olmuş kişilerde %32 oranında yüksekliğinden bahsediliyordu. Yapılan tespitte katılmamak elde değil. Zira bize her zaman güler yüzünü göstermeyen hayati, mutsuz ve hüznü zamanlarımızda karşılamak oldukça zor ve meşakkatli bir iş. Mutluluğun bile paylaşmadan tat vermediği düşünüldüğünde, zor zamanları tek başına atlatabilmek daha

da güç. Böyle zamanlarda insan dosta, arkadaşına, akrabaya her zamankinden çok ihtiyaç duyuyor hâliyle. Duygularını paylaşarak hafiflemek istiyor...

Çeşitli zamanlarda yapılan ziyaretler sayesinde birbirinden haberdar olmak, farklılıklar ve fedakârlıklarla birlikte ortak paydada buluşabilmek, hayata bir anlam yüklüyor ve bu anlam bizi birbirimize bağlıyor. Etrafı ile olan iletişimini kestiği vakit yalnızlaşıyor insan; sorduğu sorulara kendinden başka cevap veren kimseyi bulamadıkça zamanla çelişkiler artıyor kafasında, karmakarışık oluveriyor her şey. Fransız yazarın da dediği gibi; yalnızlığa katlanmak için, yoksulluğa katlanmaktan daha büyük bir ruh kuvveti gerekiyor herhalde. Fakat buna katlanmanın ötesinde, ortadan kaldırmak da yine insanın kendi elinde...

Zamanın değişmeye; teknolojininse gelişmeye ve insanı kendine bağımlı kılacak yeni icatlar üretmeye devam edeceği muhakkak. Bununla birlikte yalnızlaşmak yerine ailece, eş, dost akraba ile yapılan aktiviteleri arttırmak, çocukluğumuzdaki misafirlikleri yaşatmak, duyguları paylaşmak, davet etmek, davete icabet etmek, ikramda bulunmak, kısacası onlarla hemhal olmak gerektiği şüphesiz. Zira dünya üzerinde hiçbir insan yoktur ki dosta, akrabaya ve komşuya ihtiyaç duymadan yaşayabilecek kadar zengin olsun.

Ev gezmek; saygı, sevgi, güler yüz ve hürmetle yapılan ziyaretler, içten ve samimi sohbetlerle, israf ve gösterişe kaçmadan, aşırı külfete girmeden hazırlanan sofralarla, yapanı mağrur yapılığını mahcup etmeyen ikramlarla dolu olsun...

Elif Ayda

Kalabalık bir ailem olduğu için evde gürültü oluyor ve ben pek çalışmıyorum. Kimse bu konuda dikkat etmiyor.

17

Yiğit Güral

Sınav dönemlerimde ailem maddi manevi hiçbir desteğini esirgemedi benden. Evimizde herkesin elinden geleni yaptığını düşünüyorum.

18

GENÇLERE SORDUK...

Sınav dönemlerinde ailenizin size karşı yaklaşımı nasıldır?

20

Çağla Yatkin

Ailemin bana nispeten kardeşlerime daha anlayışlı davrandığını gözlemledim. Sınav psikolojimi çok iyi anlamadıklarını düşündüm.

Talat Avcı

Ailem elinden gelen anlayışı gösteriyor. Yoğun bir şekilde ders çalıştığım için üzerime gelmiyorlar.

17

UZMANINA SORDUK

Nazlı ÖZBURUN

Uzman Aile Terapisti

Anne babanın çocuğun yeterliliğiyle ilgili örtüşmeyen beklentiler içine girmesi çocuktaki kaygıyı artırır. Çocuğunuzdan neyi ne kadar isteyeceğinizi, onun bireysel yeteneklerine ve farklılıklarına dikkat ederek gerçekçi bir şekilde belirlemelisiniz. Bu, çocuğunuzun yapabileceğinden fazlasını bekleyerek onu, yoğun kaygıya itmenize engel olur.

Eğer çocuğunuz sınav dönemlerinde oturduğu yerde bile hareketliyse, elini kolunu koyacak yer bulamıyorsa, sık sık parmaklarını çılatıyorsa, konuşurken vücudu-

nun devamlı giysileriyle oynuyorsa, tedirgin, gergin ve sıkıntılı davranıyorsa çocuğunuz kaygıya kapılmıştır. Bu durumda anne baba olarak onu rahatlatmayı denemelisiniz.

Sınavı yaşamın tek odağı olarak görmeyin. Sınava rağmen yaşamı sürdürmeye çalışın ve çocuğunuzun hayatını, hayat sadece sınavdan ibaretmiş gibi düzenlemesini beklemeyin.

Anne baba olarak çocuğunuz sevdiğinizi ve değer ver-

Ömer Ayda

Çocuklarımızın hepsi de sınava hazırlanıyorlar. Biz de elimizden geldiği kadar onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz.

52

Senem Güral

Eşim ve ben hayat boyu kendimizden çok yavrularımızı önceledik. Sınav zamanlarında da aynı özenle devam ettik ve onlar için çok emek verdik.

ANNE BABALARINA SORDUK...

Çocuğunuzun sınav zamanlarında ona karşı yaklaşımınız nasıldır?

49

44

Kadriye Yatkin

Kendi ailevi sorunlarımızdan ötürü çocuklarımızın hassas dönemlerinde onlara karşı gereken dikkati gösterememek de bugünlerde daha dikkatli davranmaya başladık.

Hakan Avcı

Çocuklarımızın sınav streslerine her zaman hak verdik. Sınava çalıştıkları zamanlar dışında motivasyonlarını sağlamak adına bazı etkinlikler düzenledik.

50

diğınızı sadece söylemekle yetinmeyin, tutarlı bir şekilde ona gösterin.

Her anne baba çocuğunun başarılı olması için elinden geleni yapar. Ancak bazen başarısını artırmak için yapılan davranışlar, gösterilen tepkiler ve takılan tutumlar yanlış sonuçlar doğurabilir. Çocuğunuzun başarısını artırmak isterken motivasyonunu düşürebilirsiniz. Bu durumda kaygılanmayın. Çocuklarınız hata yapabildiği gibi sizler de ebeveyn olarak hata yapabilirsiniz. Yaptığınız hatalar karşısında inatlaşmak yerine çocuğunuzla konuşarak bu durumu çözebilirsiniz.

Ona hata yaptığınızı söylemekten çekinmeyin. Sizin hatalarınızla barışık olmanız, hatalarınızın farkına varmanız onun cesaretini artırır, kendi hatalarının farkına varmasını sağlar.

Zor zamanlarda çocuğunuzun yanında duygusal ve fiziki olarak olmanız onun başarısını artırır. Ders çalışırken onu odasında ziyaret etmeniz, biraz sohbet etmeniz, yardıma ihtiyacı olup olmadığını sormanız onun çalışma isteğini artırır. Unutmayın sınavlar bir gün bitecek ama çocuğunuzla kurduğunuz ilişki bir ömür boyu devam edecek o nedenle bozmamaya çalışın.

İRTİFA KAYBI

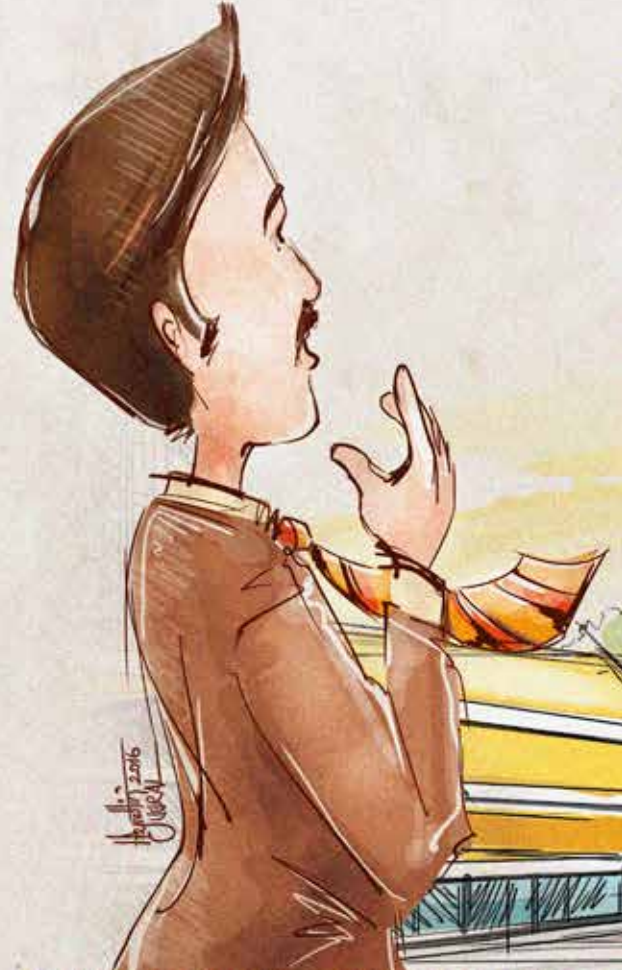
Hasan KARACA

Dün bir plazada... Şimdi senin gibi birinin plazada ne işi var diyeceksiniz. Bu konuda öncelikle benim gibi biri derken ne kastettiğinizi bilmek isterim. Bunun dışında haklı olduğunuz taraflar da var. Sonuçta bana bir plaza ne işe yarar diye sorarsanız net bir cevap veremem. Bir tür iş merkezi olduğunu biliyorum. Fakat nasıl bir iş merkezi olduğunu bilmiyorum. Mesela bir plazada sadece ofis mi olur, yoksa alışveriş de yapılır mı? Sonra pencerelerinde konut ilanları olan plazalar görüyorum zaman zaman. Yani çoluğuyla çocuğuyla plazada oturan insanlar olmalı. Plaza diye oteller ve AVM'ler var öte yandan. Hâsılı gerçekten plazanın ne olduğunu bilmiyorum. İtiraf edeyim ki aslında plaza bende bir binadan çok bir meydanı çağırıştırıyor. Çünkü plaza aslında zaten büyük meydan demek. Yani plaza kelimesinin asli memleketlerinde gezip falanca plaza nerede diye sorduğunuzda sizi bir çok katlıya değil bir meydana yönlendirirler. Bir de tarihte Berlin'de ünlü bir Varyete Plaza varmış, onu da II. Dünya Savaşı'nda kaybetmişiz. Şimdi siz, plazayı bilmiyorsunuz varyeteden konuşuyorsun diyeceksiniz fakat orada yanılıyorsunuz. Varyete konusunda bilgilerim daha net. Birbirinden ilgisiz türden gösterilere ev sahipliği yapan bir sahne. Bir de biyolojide varyete var. O da bir türün farklı morfolojik özelliklere sahip topluluklarının her birine denir, yanlış hatırlamıyorsam. Hayır, şimdi kalkıp size bir de morfolojinin açılımını yapmayacağım. Bu işin sonu gelmez yoksa.

Hem ben zaten bambaşka bir konu üzerine konuşacaktım, kafamı karıştırdınız. Benim için meydan anlamına gelen bir plazanın asansörüne yetişmeye çalışıyordum. Bu arada asansör de garip bir kelime. Fransızcadan gelmiş bize. Dikey istikamette konum değiştirmenizi sağlıyor. Garip değil mi? Aklıma geldi de, ben rüyamda asansöre her bindiğimde, hem dikey hem yatay hareket ediyor oluyor. Bunu psikoloğuma sorayım diyeceğim, fakat psikoloğum

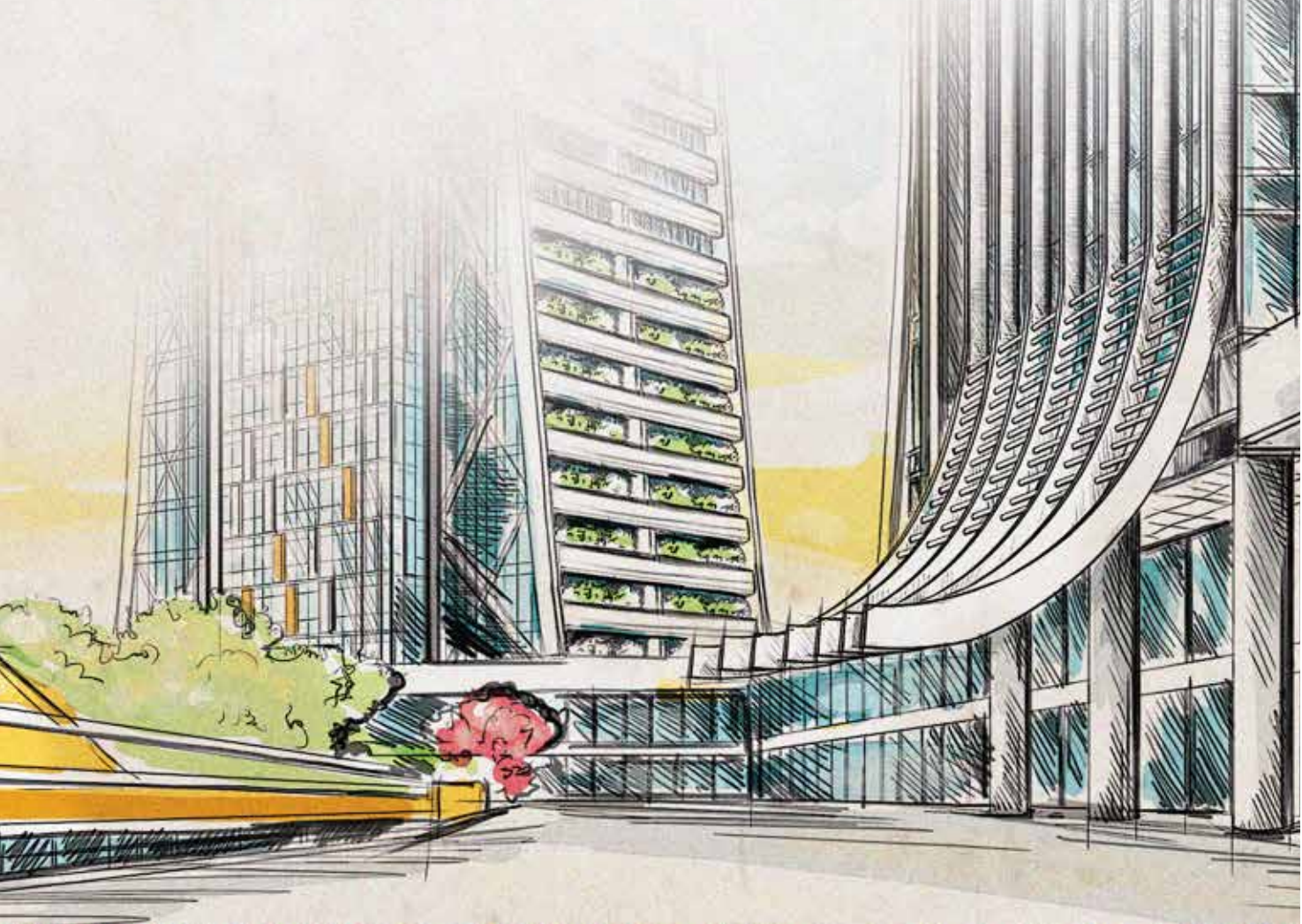
yok. Rüya tabirlerinde de asansör maddesi olduğunu sanmıyorum. Yani klasik rüya tabirlerinde olmamalı, o zamanlar asansör yoktu. En azından bizim anladığımız manada. İrtifa cihazı.

Asansöre binecektim çünkü 17. katta home office' olan... Evet, beni aradığında, istersen home ofisimde de buluşabiliriz, dedi. Homofis? diye sordum şaşkınlıkla. Evet, hounm offis, diye düzeltti. Homofis'lerin, homo sapiensin bir varyasyonu olduğunu düşünmekten alamadım kendimi. Fakat o ho-

mofise gitmeliydim, çünkü eğer gerçekten ihtisas gerektiren bir konuda danışmaya ihtiyacınız varsa, çevrenizdeki olası adayların sayısı çok sınırlı oluyor. Plazada hounm offisi olan birini tanıyor olmak bile yeterince tuhaf geldi o an. Ve asansöre binerken muhtemelen plazada ofisi olan başka bir homo fis benden önce asansöre binmiş kapıların kapanmasını bekliyordu. Ben de kapanmadan yetişmek için adımlarımı hızlandırdım. Tabii bu bir plazaya asla yakışmayan bir davranıştı. Kaldı ki kıyafetimle de bu plazanın asli mensubu olmadığımı yeterince belli ediyordum. Asansördeki plaza üyesi elini çabuk tutarak asansörün düşmesine bastı. Ben önce kapıyı açık tutmak için acele ettiğimi düşündüm. Fakat birden kapı kapandı. İçerideki fûme takım elbise ve lacivert kravatlı, siyah kırmızı gözlüklü zat ben yetişmeyeyim diye asansörün kapısının kapanması-

nı sağlamıştı. Oysa ben onun gözlüklerinin kırmızı ayrıntılarını göreceğim kadar yaklaşmışım asansöre. Fakat bu onun umurunda bile değildi. Herhalde benim gibi alelade biriyle beş on saniyeliğine bile olsa iki metre karelik alanı paylaşmak istemiyordu. Oysa fotoseli beni algılasa çelikten asansör bile bana kapısını açardı. Hâsılı asansör gözümün önünde irtifa kazanırken, içindeki homofisli gözümde irtifa kaybetti. Yalnızca o değil, 17. kattaki tanıdığım da birden gözümünden düştü. O da bir homofisliydi. O da dünyada yalnızca gri ve fûme kıyafetler varmış gibi giyiniyordu ve sonuçta o da bu plazanın bir üyesiydi. Hâsılı ihtisas gerektiren bir konuda fikir almaktan vazgeçtim. Fikir almaya geldiğim yerden ön yargı edinerek ayrıldım. Fikir bir şekilde edinilir zaten. Plazaya gelince, Paris, Barcelona, Milano, Londra veya Berlin'deki meydanlar ne güne duruyor?

BİR TÜRKÜDÜR YEMEN...

Deniz GÜNER

iki çift kundura bir de fesıyla gönderdiğimiz yiğitlerin gittiği ülke Yemen'den Rafeq Hamood Naji Qasem misafir bize. Türkiye Burslusu olarak eğitim gören Rafeq iki buçuk yılda üstün bir gayret ve başarıyla Atatürk Üniversitesi Temel İslami Bilimler Anabilim dalında doktora eğitimini tamamlayarak henüz mezun oldu. Gülümseyerek anlatmaya başlıyor:

Yemen, Türkiye'de çok iyi bilinen ve yürekleri dağlayan Yemen Türküsü ile bilinir. I. Dünya Savaşı yıllarında kutsal toprakları korumak için savaş verdiğimiz Yemen Cephesi'ne binlerce gencimizi göndermiştik. 300 bini geri dönemedi ve şehit oldular o topraklarda.

Aden Körfezi'nden bir görüntü

"Aden'de doğdum. Hâlen Damar Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktayım. Aden Merkez Camii'nde hatip olarak on yıl çalıştım. Bu esnada Yemen Diyanet İşleri Bakanlığı'nda müsteşar olarak görev yapmaktaydım. Bu görevden sonra Adalet Bakanlığı'nda müsteşar olarak çalışmaya başladım. Son olarak da Üniversiteler Öğretim Üyeleri Sendikası'nda Halkla İlişkiler ve Siyasi Sorunlar

Müsteşarı olarak görev yaptım. Görevim esnasında Yemen'de sorunlar başladı. Ben de yükseköğrenim fırsatı bulunca Türkiye Burslusu olarak Türkiye'ye gelmeyi tercih ettim. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir bölümünde doktorayı kazandım ve yeni mezun oldum."

Yemen bir Orta Doğu ülkesi... Umman Denizi, Aden Körfezi ve Kızıldeniz kıyısında, Umman'ın batısında Suudi Arabistan'ın güneyinde yer alan bir ülke. Adını sıklıkla duyduğumuz, bildiğimizi sandığımız, ancak henüz yeterince tanımadığımız bir ülke. Rafeq bize ülkesinden bahsediyor.

"Başkent Sana olmakla birlikte Husiler'in darbesinin ardından fiili olarak şu anda başkent Aden'dir. Aden bir kıyı şehridir. Osmanlı zamanında en önemli vilayetlerdendi. Çünkü Hindistan'a giden gemilerin ikmal noktası konumundaydı. Pek çok doğal güzele de sahiptir. Bunlardan Eb Dağları, Hadramot Vadisi ve Aden sahilleri özellikle görülesi yerlerdir. İklim olarak tropikal iklime sahip de olsa Yemen'de dört mevsim vardır. Tarihi birçok antik kente sahiptir. Hudeyde'de Zebit antik kenti ve Aden'de Saharij antik kenti turistik bölgelerdendir. Eğitim bakımından da birçok kaliteli üniversiteye sahiptir. Aden ve Sana üniversitelerinde genel olarak bütün bölümler mevcuttur diyebiliriz. Kültür bakımından birçok etnik grup ve mezhepler vardır. Bedevi Araplar, Türkmenler, Afrikalılar ve Türkiler başta gelen etnik gruplardan olup, çoğunlukla Müslümanların yaşadığı Yemen'de %4 oranında Museviler ve diğer gruplar da vardır."

Yemen, Türkiye'de çok iyi bilinen ve yürekleri dağlayan Yemen Türküsü ile bilinir. I. Dünya Savaşı yıllarında kutsal toprakları korumak için savaş verdiğimiz Yemen Cephesi'ne binlerce gencimizi göndermiştik. 300 bini geri dönemedi ve şehit oldular o topraklarda. İngiltere'nin kışkırtmasıyla başlayan isyan yıllarıydı. Dört asır Osmanlı Devleti'ne bağlı olan Yemen'in kopmaya başladığı zamanlardı.

"Osmanlı Devleti Zeydi imamlarının Yemen üzerindeki nüfuzlarını tanımıyordu. 1911 yılında İtalya ile Osmanlı İmparatorluğu arasında Trablusgarp Savaşı'nın çıkması ve İtalya'nın Eritre üzerinden Yemen'e saldırılar düzenlemeye başlaması üzerine taraflar arasında ateşkes yapıldı ve mutabık kalınan

Aden'de ve deniz seviyesinden 3000 metre yükseklikte bulutların üstünde bulunan anıt

Daan Mukavelesi ile Yemen valisi ve imamı Yahya Muhammed Hamidedden Türkler'in siyasi hâkimiyetini, Türk tarafı da Zeydi imamlarının dini özerkliklerini kabul etti. İmam Yahya I. Dünya Savaşı boyunca Osmanlı Devleti'ne bağlı kaldı ve 1916'da başlayan Arap ayaklanmasına katılmadı. Osmanlı devletinin savaşı kaybederek Yemen'den çekilmesinden sonra İmam Yahya Yemen'in bağımsızlığını ilan etti."

Zeydilik çok da aşına olmadığımız bir kelime. Neydi Zeydilik? Husiler kimdi? Ortadoğu'nun kaderi miydi mezhep çatışmaları? Yıllar önce ateşlenen bir fitnenin nasıl bir yakıtı vardı ki hâlâ sönmemişti?

Zeydilik bir mezhep değildir, Şii mezhebinin koludur. İmamların yazdığı kitaplara bakınca Sünni mezhebine çok yakın ve çoğu hükümlerin aynı olduğunu görürsünüz, ancak şu an yaşanan Zeydilik daha fazla Şiiliğe kaymıştır.

Husiler'e gelince onlar da Zeydilerdendir. Husilik'in adı Bedreddin Alhusi'den gelmektedir. Kendisi ve oğlu Hüseyin Bedreddin İran'da eğitim görmüştür.

Hüseyin Bedreddin daha sonra Yemen'e gelerek taraftarlarıyla birlikte devlete savaş ilan etmiştir. Bazı bölgelerde Zeydilerden de destek almışlardır. Tabii bu olanlardan dolayı Zeydilik ve Husilik karıştırılmaya başlamıştır. Hâlbuki Zeydiler'in büyük kısmı Husiler'i kabul etmemektedir. Benzer noktalar yıllar önce Zeydilerin, şimdi ise Husiler'in farklı devletlerce kışkırtılmalarıdır. Yemen şu anda çok sıkıntılı bir dönemden geçmektedir, ben ise tüm zamanımı araştırmalara, çalışmaya ve konferanslara ayırmaktayım, ülkem hazır olduğunda daha iyi bir hizmet sunmak için...

Bir ülke sıkıntılı bir dönemden geçerken vatandaşlarının yapacağı en iyi şey şüphesiz kendini yetiştirmektir. Rafeq de bu yolu seçmiş. Ülkesine ve inancına daha iyi hizmet sunabilmek için adanmış kendini. Çok kısa bir sürede doktorasını tamamlayan Rafeq, en başarılı öğrenciler arasında yer alarak 5. Uluslararası Öğrenciler Mezuniyet Buluşması'nda da ödül almaya hak kazanmış. Eğitim sürecinde ne tür çalışmalar yaptığını anlatıyor heyecanla.

"Bu sürede iki kitap yazdım. Birinci kitabımda genel olarak velayet ve beraatin nasıl olması gerektiğini açıkladık. Bu aynı zamanda doktora tezimin konusuydu. Bu konu insanların yanlış şeylere velayet edip dalaletle düşmesini önlemek için bugünlerde büyük önem arz etmektedir.

İkinci kitapta ise konum ilahî aşk... Rabia el-Adeviyye'yi örnek olarak aldık ve onun özelliklerinden ve amellerinden bahsettik.

Rafeq, İslam dünyasında araştırılması, anlaşılması ve anlatılması gereken daha pek çok konunun olduğunu belirtiyor.

"İslami ilimler çerçevesinde yapılması gereken araştırmaları şöyle sayabiliriz. İlk olarak ulemanın bir görüşte toplanmasının sağlanması gerekmekte, diye düşünüyorum. Bu noktadan hareketle Müslümanların ortak bir anlayışta birleştirilmesi ve aralarında arabuluculuk yapılması gerek. Yine önemli olan bir başka konu ise Müslümanlar arasında fitne çıkarılmasına kesinlikle engel olmak..."

Türkiye ve Yemen arasında birçok benzerlik gördüğünü söyleyen Rafeq aslında bizim de pek yabancı olmadığımız bir atasözünü hatırlatıyor.

"Benim ülkemın insanları aynı Türkler gibi misafirperverdir. Misafir baş tacıdır. Nereye gitseniz mutlaka birisi sizi evinde misafir etmek ister ve evinde ne varsa ikram eder. Bir atasözümüz: 'Misafire karşı evini yık, yüzünü ağart' der."

Biz de öyle deriz Rafeq! "Evimi yıkar, yüzümü ağartırım" deriz. Her misafiri Allah'ın gönderdiği bir misafir kabul ederiz. Tıpkı bugün ülkemizde ağırladığımız yüzbinlerce misafir gibi. Hoşgörü, saygı, sevgi ve yardım konusunda birbirleriyle yarışan insanlarımız var bizim ve ne büyük mutluluk ki farklı coğrafyalarda aynı kültürlere sahibiz.

Türkiye'de en çok hoşuna giden şey nedir diye sorunca; "Devletin ilahiyat fakültelerine verdiği önem." diye cevap veriyor.

Yemen'de en çok neyi özlediğini sorunca ise; "Yemen'deki her şeyi çok özledim." diye cevap veriyor ağır bir memleket hasretiyle.

Umarız Rafeq memleketindeki iç savaş son bulur ve sen de hedeflerini gerçekleştir, Müslümanların birliğini sağlayacak ve artık fitnelerin çıkmasına engel olacak yolda önemli izler bırakırsın! Tıpkı tüm Müslümanların da yapması gerektiği gibi...

Sana kentinden Yemen kapısı

Karanlık Dünyasını İmanın Nuruyla Aydınlatan Sahabi İBN ÜMMÜ MEKTUM

Kalpleri olduğu hâlde anlamayan, gözleri olduğu hâlde görmeyen, kulakları olduğu hâlde işitmeyen görünürde sağlıklı nice bahtsız insanın aksine karanlık dünyasını imanın nuruyla aydınlatan âmâ sahabi İbn Ümmü Mektum, Rabbinin rızasına giden yolda engelleri aşarak sonunda arzu ettiği mertebeye ulaştı.

Hale ŞAHİN

Diyanet İşleri Uzmanı

Sahabenin önde gelenleri gibi onun hakkında sayfalar dolusu bilgi yoktu tarih kitaplarında. Lakin o ne sıradan biriydi, ne diğer sahabilerden daha az tanınıyordu, ne de zamanla unutulup gitmişti. Rasulü Allah ile öyle bir hatırası vardı ki unutulması imkânsızdı. Nitekim kıyamete kadar zayi olmayacak tek kitap Kur'an-ı Kerim'de bir sure o hatıra üzerine nazil olmuş ve Hz. Peygamber Rabbinin itabıyla karşı karşıya kalmıştı.

Adı Husayn'dı. Mekke'de İslamiyet'i ilk kabul edenlerdendi. Müslüman olunca Allah Rasulü ona Abdullah adını verdi. Kendini bildi bileli âmâ idi. Bundan

dolayı annesi Âtike bint Abdullah'a Ümmü Mektum künyesi verilmişti. Kendisi de annesine nispetle İbn Ümmü Mektum diye tanınmıştı.

Risaletin ilk yıllarıydı. Hz. Peygamber Rabbinden aldığı tebliğ görevini hakkıyla ifa edebilmenin gayreti içerisindeydi. Müşriklerin ileri gelenlerinden birine İslam'ı anlatıyordu. Zayıf bir ihtimalle de olsa onun iman etmesi Müslümanlar açısından önemli bir kazanç olacaktı. Anlattıklarına kulak vermişti bir kere, biraz daha dinlerse ikna olacaktı belki de. Umutluymdu Allah Rasulü. O sırada İbn Ümmü Mektum çıkageldi. Rasul'ün rehberliğine ihtiyacı vardı. Yüce Allah'ın elçisine öğrettiklerini öğrenmek istediğini söyledi. Hz. Peygamber ise konuşmasının bölünmesini istemiyordu. İbn Ümmü Mektum'un zamansız gelişinden hoşlanmamış olacaktı ki yüzünü ekşiterek çevirdi. İbn Ümmü Mektum'un kendisine

takınılan tavrı o an için görmesi imkânsızdı. Fakat her şeyi gören ve işiten Yüce Allah elçisini uyarmakta gecikmedi ve şu ayetlerle başlayan Abese sure-sini indirdi: "Kendisine o âmâ geldi diye peygamber yüzünü ekşitti ve öteye döndü. (Ey Muhammed!) Ne bilirsin, belki de o arınacak yahut öğüt alacak da bu öğüt kendisine fayda verecek. Kendini muhtaç hissetmeyene gelince; sen, ona yöneliyorsun. (İstemi-yorsa) onun arınmamasından sana ne! Allah'a karşı derin bir saygıyla korku içinde koşarak sana geleni ise bırakıp ona aldırılmıyorsun. Hayır, böyle yapma! Çünkü bu (Kur'an) bir öğüttür. Dileyen ondan öğüt alır. (Abese, 80/1-12.)

Müşriklerin önde gelenlerinden birinin Müslüman olması, birçok kişinin iman etmesi anlamına gelmekle birlikte Rasûlullah'tan öğüt almak isteyen bir Müslümanın ihtiyacından daha öncelikli değildi. Kendisini müstağni gören kibirli müşriğin aksine İbn Ümmü Mektum'un âmâ oluşu hakikati görmesine ve o doğrultuda çabalamasına engel olmamıştı. Zira asil engel arınmayı reddeden iman yoksunu kalplerdeydi.

Bu olaydan sonra Allah Rasûlü artık İbn Ümmü Mektum'u her gördüğünde ona, "Ey kendisinden dolayı Rabbimin beni azarladığı zat! Merhaba!" diye hitap ediyordu. Ona verdiği değeri sözleriyle olduğu kadar davranışlarıyla da ortaya koyuyordu. Kendisi hicret etmeden önce Medinelî Müslümanlara Kur'an öğretmek üzere Mus'ab b. Umeyr'in yanında İbn Ümmü Mektum'u da gönderdi. Hicretten sonra ise onu Bilal-i Habeşi ile birlikte Mescid-i Nebevi'nin müezzinliğini yapması için görevlendirdi. Çeşitli seferlere çıkarken Medine'de kalanlara namaz kıldırması için on üç defa yerine vekil bıraktı.

Rasûlullah'ın kendisine iltifat göstererek sosyal hayata katılımını sağlaması İbn Ümmü Mektum'u oldukça mutlu ediyordu. Bununla birlikte; "Müminlerden özür sahibi olmaksızın (cihattan geri kalıp) oturanlarla, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihat edenler eşit olamazlar." ayeti (Nisa, 4/95.) nazil olduğunda derinden sarsılmıştı. Gücü yetseydi geri kalır mıydı hiç cihattan? Böylesi bir sevaptan mahrum kalmak ister miydi? Lakin elinden bir şey gelmiyordu. Hiç bu kadar çaresiz hissetmemişti kendisini. Bunun üzerine aynı ayet "özür sahipleri hariç" istisnasıyla birlikte yeniden indirildi. (Buhari, Fedailü'l-Kur'an, 4.) Zira Allah (c.c.) iki sevgilisini (gözlerini) alarak sınıdığı İbn Ümmü Mektum'a ve onun gibi mazereti olan hiçbir kuluna taşıyamayacağı yükü yüklemeydi. İbn Ümmü Mektum bu ve benzeri bazı olaylarla İslam'da engellilere yönelik hükümlerin belirlenmesine vesile oldu.

İbn Ümmü Mektum'un yaşadığı sürece cihada katılma arzusu içinde hep bir uhde olarak kaldı. Yıllar sonra Hz. Ömer'in halifeliği döneminde bu arzusunu gerçekleştirmeye karar vererek Kadisiye Savaşı'na katıldı. Zırhını kuşanmış elinde siyah sancağıyla ilk ve son kez katıldığı bu savaşta -ya da savaşta aldığı yaralar nedeniyle daha sonra Medine'de- şehit düştü.

Kalpleri olduğu hâlde anlamayan, gözleri olduğu hâlde görmeyen, kulakları olduğu hâlde işitmeyen görünürde sağlıklı nice bahtsız insanın aksine kararlık dünyasını imanın nuruyla aydınlatan âmâ sahabe İbn Ümmü Mektum, Rabbinin rızasına giden yolda engelleri aşarak sonunda arzu ettiği mertebeye ulaştı.

RAMAZAN'I BEKLEMEN

Selim GÜNDÜZALP

Kırk yıllık bir dostu bekler gibi...
Bilesin ki ey dost.
Bu hep böyledir.
Hasretin nispetindedir kavuşmanın lezzeti.
Dağ başında bir çeşme
Gördüm mü dayanamam.
Koşarım hemen yanına.
İçerim suyundan kana kana.
Üzülürüm bir yandan.
Belki çoktandır hiç kimse varmamıştır diye yanına.
Kim bilir, kaç bağıryanık yolcuya?
Su vermiştir o çeşme.
Sıcak günlerde kim bilir, nice yolcuyu serinletmiştir.
Kim bilir kaç gönlü sevindirmiştir.
...
Asırlık bir çınar görsem
Dayanamam.
Koşarım hemen yanına.
Kucaklamak gelir içimden.
Sanki kırk yıllık dost gibi.

Sarılım ona sımsıcak duygularla, anacığımaya sarılır
gibi.
Sırlarımı açarım ona.
Ben anlatırım, o dinler.
Çocukluğumu, gençliğimi, ihtiyarlığımı...
Sevinçlerimi, acılarımı...
Çoban çeşmesiyle nasıl konuşursam
O çınarla da öyle dertleşirim.
Gönül hâlince,
Huzur ve dost arayanlara tavsiye ederim.
Kollar yetmez kucaklamak için.
Gönüller de açık olacak ki.
Vuslat tamamlansın gayrı.
...
Unutma!
Hasretin nispetindedir
Kavuşmanın lezzeti.
...
Sakla gönlündekini.
Bilen biri gelecektir.

Anne hasret kaldığı çocuğuna.
Çoban Çeşmesi bağı yanık âşığına...
Ve asırlık çınar vefalı yolcusuna...
Gün gelir kavuşur.
Diller susar o demde.
Gözler konuşur.
Hangi filmin bir karesi,
Hangi hayatın bir saniyesi
Bu kadar güzel olabilir ki...

Kapını tıklayacaktır.
Doyumsuz sohbet ve hiç bitmeyecek bir aşkı muhabbet.
O dem başlayacaktır.
Vefalı bir kalbin muhatabı da vefalı olur.
Arayan, aradığını bulur.
Kırk yıl geçse de aradan.
Mevlâ arayanları buluşturur.
Hasret çekenleri kavuşturur.
Ne güzeldir o an.
...
Anne hasret kaldığı çocuğuna.
Çoban Çeşmesi bağı yanık âşığına...
Ve asırlık çınar vefalı yolcusuna...
Gün gelir kavuşur.
Diller susar o demde.
Gözler konuşur.
Hangi filmin bir karesi,
Hangi hayatın bir saniyesi
Bu kadar güzel olabilir ki...

Hele bir hayal ediniz siz.
Daha fazla nasip var.
Arayana, gönlünü Allah yoluna koyana.
Daha fazla nasip var.
Bilesiniz dostlar bilesiniz.
...
Yılları değil anları hatırlarız hayatta.
Anlar ki, çekirdeğidir hayatımızın.
Bir kapı açılır, oradan geçilir.
İnsan yılların içine doğru adım adım çekilir.
Bir yerde takılıp kalırsınız.
Kendinizle baş başa kalırsınız.
O zaman işte anlarsınız.
O zaman işte ağlarsınız.
O zaman işte kendinize kavuşursunuz.
O zaman işte aynalar size gördüğünüzden ötesini söyler.
Aynalar size kendinizi gösterir.
Anlarsınız ki, hayat aynadır. Kalbiniz aynadır.
Ne varsa içinizde aynaya yansıyan odur.

Aynaya bakan yüzünü görür.
Kalbine bakan özünü görür.
Böyledir işte hayat.
Aynalar mevsimi yaklaşıyor.
Kalbimizle baş başa kalacağımız demler geliyor.
Kalbine dönene, oradan Rabbine yönelene ne mutlu.
O zaman kimliğinize kavuşursunuz.
Elveda dersiniz boşa geçen yıllara...
Pişmanlık kor ateş olur.
İlk günahın tövbesinde yanarsınız.
Geçen yıllara ağlarsınız.
Ağlamak arınmaktır.
Yıkırırsınız tövbe sularında.

Bir kapı ararsınız.
Hayatınıza açılıns istersiniz o kapı...
İşte bu kapı, orasıdır.
Hayatınızın belki de son kapısıdır.
Eşiğinden geçmek için bir adımlık yolunuz vardır.
Tam orada takatiniz kesilir.
Kalbiniz duracak gibidir.
Arka arkaya nefeslenirsiniz.
Dizlerinizde derman kalmamıştır.
Dizlerinizde söyleyecek söz yoktur.
Oysa derman az ötededir.
Durduğunuz bu kapının eşiğinden geçinceydir.
İşte o demde.
Bir vefalı dost ararsınız.

Ve çağrınıza cevap verilir.
Bir dost çıkar gelir.
Kapınızdan geçer, kalbinize girer.
Size beklediğinizden çok daha fazlasıyla gelir.
Rahman olan Allah'tan sayısız armağanlarla gelir.
Bilirsiniz siz onu.
Havasından, kokusundan tanırınız.
İnsan unuttur mu hiç kırk yıllık dostunu?
Ötelerden müjdelerle gelir.
Her anı dolu dolu gelir.
Her günü özeldir, her anı bir ömre bedeldir.
Geldi mi o mübarek misafir, işte böyle gelir.
Hiç eskimez o, her dem tazedir.
Dostluğu gibi, vefası da dillere destandır.
Bu gelen, ramazandır.
Bize Rahman olan Allah'tan armağandır.
...
Gidemeyenlerin.
Yürüyemeyenlerin.
Kim varsa herkesin.
Kapısının eşliğini bile geçemeyenlerin.
O, ayağına kadar gelir.
Yanına gidelim diye beklemez, o herkesin kapısına kadar gelir.
Küçük büyük, fakir zengin...
Demeksizin.
Kapısını çalar herkesin.
Açalım kırk yıllık dostumuza gönül kapılarımızı.
Açalım bakalım, bize ne hediyeler getirmiş yine.
Hasretle kucaklayalım.
Kırk yıllık dostumuzu.
Bekletmeyelim daha fazla.
Kucaklaşalım ramazanla.
...
Her gününü ayrı bir hazine, her gecesini ayrı bir de-
fine bilelim.
Sadece midemize değil; elimize, dilimize, gözümü-

ze ve gönlümüze de oruç tutturalım.
Sadece evimizin değil kalbimizin de, başköşesine
onu oturtalım.
Doya doya feyzinden istifade edelim.
Boş işlerden elimizi, boş sözlerden dilimizi, nahoş
manzaralardan gözümüzü çekelim.
Ramazanın havasını içimizde duyalım, yaşayalım.
Ailecek gidelim mescitlere, camilere.
Yavrularımızın masum gözlerinden duyalım bu ilahî
neşeyi.
Onların tatlı dillerinden duyalım bu ilahî heyecanı.
Bereket ve huzur gelsin hanelerimize.
Çoluk çocuk, hasta, yaşlı, uzak yakın akrabalarımızı
hatırlayalım. Kur'an ile meşgul olalım.
Hediyeleşelim, mütevazı iftar sofralarında buluşa-
lım.
Bu aydan aldığımız feyizle, ömrümüz upuzun bir ra-
mazan olsun.
Küçüklerimizi hediyelerle sevindirmeyi unutma-
yalım. Onlara oruçlarında destek olalım. Tutmaya
teşvik edelim.
Biz isteyelim yeter ki, oruç bizi de olgunlaştırır.
Ramazan bizi de kemalata ulaştırır.
Nefsimizin bile söz dinlediği bu özel zaman dilimine
gereken sevgiyi, saygıyı göstermeye çalışalım,
Ramazanın ve orucun getirdiği güzelliklere, gönül
kapılarımızı açalım.
Gelen kırk yıllık dostumuzdur.
Bekletmeyelim.
Belki de bu ramazan son vuslatımızdan.
Ne olur kırk yıllık dostumuzu bekletmeyelim.
Hasretimizi kavuşmakla dindirelim.
Kapım çalınıyor.
Açmaya gidiyorum.
Soran olursa eğer: "Kırk yıllık dostunu karşılamaya
gitti." dersiniz. Olur mu?

PİR-İ TÜRKİSTAN AHMET YESEVİ VE TÜRBESİ

Bekir ERDEM

Ünlü şairimiz Yahya Kemal ne güzel anlatmış onu:

"Şu Ahmet Yesevi kim, bir araştırın göreceksiniz,
Bizim milliyetimizi asıl onda bulacaksınız."

Evet... Büyük mutasavvıf ve düşünür Ahmet Yesevi, yalnız kendi zamanına değil, kendisinden sonraki Türk tarihine de damgasını vurmuş bir insan... "Hikmetleri" ile, yetiştirdiği ve kendisinden sonra devam eden ve rivayete göre 90 bini geçen alperenleri ile, Anadolu, Balkanlar ve Orta Asya'nın Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında silinmez izler bırakan ve Pir-i Türkistan adıyla anılan bu büyük insan, bazı kayıtlara göre, 1093-1156 yılları arasında yaşamıştır.

Osmanlı topraklarında doğmasa, o dönemde yaşamasa da, Ahmet Yesevi'nin Osmanlı İmparatorluğu üzerinde ve Yesi'den Üsküp'e kadar medeniyetimizin, coğrafyamızda hâkim olmasında önemli etkileri olmuştur. Bugünkü Kazakistan'ın Çimkent şehrinin doğusundaki Sayram kasabasında doğmuştur. Sayram, o dönemde önemli bir kültür ve ticaret merkeziydi.

O dönem Türkistan coğrafyasında saygı duyulan bir gönül adamı ve mürşit olan ve kendisini yetiştiren babası İbrahim Şeyhin, o 6 yaşında iken ölümünden sonra ablası ile birlikte Sayram yakınlarındaki Yesi'ye yerleşen Hoca Ahmet, burada, babasının emanet ettiği "Arslan Baba" adlı bir Türk şeyhinden ilk eğitimini almıştır.

Arslan Baba'dan ilk eğitimini aldıktan sonra döne-

min en önemli merkezi olan ve değişik bölgelerden binlerce öğrencinin akınına uğrayan Buhara'ya giden Yesevi Hazretleri, burada tanınmış bir şeyh olan Yusuf Hemedani'nin talebesi olmuştur. Vakti gelince de üçüncü halifesi olarak hocasının yerine geçmiştir.

Daha sonra Hemedani'den aldığı işaretlerle irşat makamını Şeyh Adülhalik Gücdevani'ye bırakarak Yesi'ye dönen Hoca Ahmet, burada sürekli gelişip büyüyen bir alperenler ocağı kurmuştur.

Yesevilik, zamanla Maverünnehir, Taşkent ve çevresi ile Batı Türkistan'da etkili olmuştur. Daha sonra Horasan, İran ve Azerbeycan'da yayılan Yesevilik, 13. yüzyıldan başlayarak göçlerle Anadolu'ya, oradan da Balkanlara ulaşmıştır.

Ahmet Yesevi'nin Türkistan ve Türk Dünyasında etkili olmasının temel nedenlerinden biri; düşüncelerini anlatmak için, o dönemde gelenek olduğu üzere Arapça veya Farsçayı değil, Türkçeyi seçmesidir. Hece vezniyle yazdığı "Hikmetleri" kuşaktan kuşağa kolayca aktarılmış, 15. yüzyılda yazıya geçirilerek "Divan-ı Hikmet" adı altında toplanmış ve elden ele dolaşmıştır.

Yesevilik, özellikle bozkırlarda yaşayan Türk boylarının

rının İslamiyet'i benimsemesinde tesirli olmuştur.

Din anlayışı ve irşat eksenini hakkında kısaca bilgi verdiğimiz Ahmet Yesevi Hazretlerinin türbesi, Kazakistan'ın Yesi, şimdiki adıyla Türkistan kentindedir. Bu görkemli türbenin yapımı ile ilgili bir rivayet çok yaygındır. Bu rivayete göre vefatından sonra da kerametleri devam eden Ahmet Yesevi, kendisinden iki asır sonra yaşayan büyük Türk Hanı Emir Timur'un rüyasına girerek Buhara'nın fethini müjdeliler.

Bu işaret üzerine sefere çıkan Emir Timur zafere ulaştıktan sonra manevi bir şükran hissi ile Ahmet Yesevi'yi ziyaret için Yesi'ye gelir ve Ahmet Yesevi'nin kabrinin üzerine muhteşem bir türbe yapılmasını emreder.

Devrin mimari şaheserlerinden olan türbenin yapımı iki yılda tamamlanır. Sonra türbeye eklenen mescit, dergâh, mutfak ve diğer hizmet binaları ile beraber büyük bir külliye hâlini alır. Bu muazzam eserin tamamlanmasından sonra ziyarete gelen Emir Timur, Yesi kentinin yoksullarının ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere yardımlarda bulunur. Ayrıca türbenin, dergâhın ve çevresinin ihtiyaçları için de geniş bir araziyi ve sulama kanallarının gelirlerini vakfeder.

Sovyet Rus yönetiminde Ahmet Yesevi Külliyesi'nin, Türkistan nezdindeki itibarı yok edilememiştir. Ahmet Yesevi'nin manevi otoritesini yıkamayan Rus yönetimi, onun türbesinin de bulunduğu külliye "Kültür-park" adı altında bir müze hâline getirip dini maksatlı ziyareti ve dergâhta herhangi bir şekilde ibadet edilmesini yasaklamasına rağmen, Türkistan Müslümanları külliye asliyetine uygun olarak yaşatma azmini sürdürmüşlerdir.

Bu arada dergâh içinde yer alan tarihi kıymeti haiz birçok eşya ve yedi ayrı metalin alaşımından dökülmüş olan iki ton ağırlığında ve üç bin litre su alma kapasitesindeki döküm kazan da, başta Leningard, şimdiki adıyla St. Petersburg Hermitage Müzesi olmak üzere değişik müzelere dağıtılmıştır.

Son dönemde Kazakistan makamlarının gayreti ile türbeye ait tarihi materyalin iadesi sağlanmış ve bu arada döküm kazan da 18 Eylül 1989 tarihinde yeniden türbedeki yerini almıştır. Son restorasyon ise, Türkiye tarafından gerçekleştirilmiştir.

HIRSLARIN PEŞİNDE HARCANAN HAYATLAR

Aydan USTA

Hırs, "Bir şeyi elde etmek için duyulan aşırı istek" olarak tarif edilir. Dizginleyemediğimizde oyuncuğu oluruz hırsımızın. Peygamber Efendimiz de hırslarımızın etkisi altında kalmamamız için sürekli uyarır bizleri. "Âdemoğlu ihtiyarladıkça onda iki şey gençleşir. Mala karşı hırs ve hayata karşı hırs." (Buhari, Rikâk, 5.)

Gerçekten de hayatını hırslarının peşinde koştuktan ziyan etmiş nice insanın hikâyelerini duyarız. Sahip olduklarının kıymetini bilmeden, sahip olmadıklarını elde etmek için çırpınıp duran insan hikâyeleri... Peşine takılıp gidilen, bitmek bilmez arzular ve istekler sonunu sinsice hazırlar insanın. Yanlış-doğru, iyi-kötü, haklı-haksız demeden sahip olmak, istediklerine ulaşmak için bütün kuralları çiğneyerek aslında kendine ihanet eder insan. Çoğu zaman da hiçbir şey umduğu gibi gitmez. Bazen yolunu kaybeder, bazen sevdiklerini, bazen elindekileri... Meşhur Osmanlı âlim ve müfessiri

İsmail Hakkı Bursevi, Ruhul-Beyan adlı tefsirinde iki kardeşin hikâyesini ibretle gözler önüne serer.

Gelin kulak verelim hırsına yenik düşmüş kardeşlerin hikâyesine. İbret alalım ki benzemesin sonumuz onların akıbetine.

"Zamanın birinde iki kardeş birlikte bir yolculuğa çıkarlar. Bir ağacın gölgesinde dinlenirken bir yılanın kendilerine doğru geldiğini görürler. Yılanın ağzında bir altın vardır ve bu altını onlara fırlatıp kaçar. İki kardeş hayret ederler ve bir geceyi daha orada geçirmeye karar verirler. Ertesi gün yılan tekrar gelir ve iki kardeşin şaşkın bakışları arasında ağzında tuttuğu altını iki kardeşe doğru fırlatıp tekrar geldiği yere doğru süzülüp gözden kaybolur. İki kardeş sevinerek yılanın geldiği yerde bir hazinenin olduğunu düşünmeye başlar. Artık oradan ayrılmayı düşünemez olurlar. Çabucak zengin olma hayalleriyle geceleri birbirine eklerler. Bu arada kardeşlerden birinin aklına şöyle bir fikir gelir:

"Bu iş böyle olmaz. Her gün bir altınla zengin olmamız çok uzun zaman alır. Yılanın geldiği yeri bulursak bir an evvel hazinenin tümüne kavuşabiliriz. Gel birlikte bu yılanı öldürüp hazineye hemen ulaşalım." der.

Diğer kardeş: "Sakın böyle bir şey yapma, hazineye ulaşacağım derken zehirlenip canından olabilirsin, sabredip elimizdekiyle yetinelim." diye ısrar ettiyse de nafile.

Gözünü çabucak zengin olma hırsı bürüyen kardeş sabah olunca ağzında altınla gelen yılanın başına kürekle vurur ve ilk vuruşta yaralanan yılan can havliyle kendine vuran kardeşe ulaşır ve ona zehrini akıtır. Oracıkta can verir hırsına yenik düşen kardeş. Geride kalan kardeş derin hüznün içinde bir çukur kazarak onu toprağa gömer. Bir gün daha orada bekleyip yoluna devam etmeyi düşünür.

Ertesi gün yılan, başı sarıllı bir vaziyette yine kayanın dibinden çıkıp gelmiş. Fakat ağzında altın yokmuş. Ona dönerek: "Yılan kardeş! Ben kardeşimi sana zarar vermemesi için uyardım fakat o hırsına yenik düştü, beni dinlemedi. Ben de hatalıyım. Beni affet, bana zarar verme." der.

Yılan onun bu isteğini reddeder. O, hayret ederek "Neden?" deyince yılan da ona hem ibret hem hikmet dolu şu sözleri söyler:

"Kardeşinin yaptığı bu nankörlük ve kötülükten sonra artık sana da güvenemem. Zira sen kardeşinin kabrine bakıp durdukça bana kin beslersin. Her gün gönlündeki kin, husumet ve hınç duyguları tazelenir. Dolayısıyla senin kötülük yapmacağından emin olamam. Bir de bu baş yarası bende buldukça sana değil iyilik yapmak, zarar veremeyeceğimden de emin olamam" diyerek, kardeşinin ölümünden dolayı zamanla hırslanıp kendisine zarar vereceğini düşünmüş.

Öyle ya, zamanında onlara iyilik yapmış olmasına rağmen, onların çabucak zengin olma hırsı yüzünden zarar görmüştü yılan. İçlerinde barındırdığı hırs, kardeşinin intikamını almasına sebep olabilirdi. Bu da yılanın sonu olurdu.

Peygamber Efendimizin de buyurduğu gibi, "Âdemoğlu için iki vâdi dolusu mal olsaydı, mutlaka bir üçüncüsünü isterdi. Âdemoğlunun iç boşluğunu ancak toprak doldurur. Allah tövbe edenleri affeder." (Buhari, Rikâk, 10; Müslim, Rikâk, 116.)

İçimizdeki bu boşluk bazen zorlayıcı maddi isteklerimiz, bazen başka hırslarımız bizleri çıkmaz sokaklara sürükleyebilir. İstikamette temkinli yol almak, azımızı çok saymak kaybolmaktan evladır her zaman. Hırslarımızın pençesine düşmeden azimle çalışıp bizi hem bu dünyada hem de ebedî âlemde mutlu kılacak ameller biriktirmek duasıyla.

Muvaffak olma yolunda senin ilk büyük düşmanın tembelliktir. Burada sana tembelliği tarif edecek değilim. Onu sen, ben, hepimiz az çok tanırız. Zira öteden beri denile geldiği gibi; "İnsan tembel bir hayvandır." Yalnız ben sana şunu söyleyeceğim ki tembellik insan karşısına çıkıp da mertçe savaşılan bir düşman değildir.

Bilakis, eski peri hikâyelerindeki kahramanlar gibi şekilden şekile girecek ve bin bir hile kullanarak alt etmeye çalışan bir namerttir. Tehlikenin büyüklüğü de buradan gelmektedir.

Tembelliğin yerine, adamına ve çağına göre girmediği kalıp yoktur. Herkesin mizacına göre tavır alır ve konuşur. Dilimizde aldığı çeşitli isimler de onun bu sinsiliğini gösterir. Tembelliğin adı havailiktir. Bir adı gevşeklik, bir adı hoppalık ve züppelik, bir adı uyuşukluk, üşengeçlik, keyfine düşkünlük, tenseverliktir. Tembellik herkesin karşısına her zaman aynı kılıfta çıkmaz. O mesleksiz aktör gibi daima rol değiştirir. Bazen samimi ve iyiliği sever bir dost tavrı alır. Bazen en meşru bir mazeret kılıfına girer; hasta olur, yorgun düşer ve herkesi hâline acındırır. Bazen tatlı bir dille konuşur ve gönül çeler. Onun kandırıcı bir felsefesi ve safsata ilmeklerinden örülmüş bir edebiyatı vardır. Tembelliğin kitabından sana bazı parçalar okuyayım da dinle:

- Adam sen de... Çalışanlar ne olmuş sanki?
- Üzme kendini şu ölümlü dünyada çalışmak yıpratandır.
- Hayat dediğin bir şanstır.
- Şansın varsa, her şeyin var demektir.
- Şansın yoksa kendini parçalasan da bir şey olmazsın.

- Zaten suyu getiren de testiği kıran da bir.
 - Sen testiği kır, suyu başkaları getirsin de afiyetle iç...
 - Hem bir işin olacağı varsa sırt üstü yatsan da olur, olacağı yoksa yırtınsan da olmaz.
 - Hele dursun bakalım, şimdi şöyle yaslan da yarın sabah yaparsın.
 - Hem sana çalışmak yaramıyor; iştahın kaçıyor, neşen sönüyor.
 - Huy bu ya, ben bütün sene kitabı, defteri koltuğumda gezmekten; hele kütüphane köşelerinde pineklemekten hoşlanmıyorum...
 - İmtihanlara şöyle yirmi gün kala kafayı vurur, dersleri hazırlar ve imtihanları mis gibi geçerim...
 - Nedense benim yalnız imtihan üstü zihnime bir açıklık geliyor; sene içinde sanki uykudayım...
 - Hem ne hacet (lüzumu var) muvaffak olanın ve olmayanın gideceği yer mezarlık değil mi?
 - Dünyaya insan bir defa gelir; hayattan kâm almaya bak...
- Tembelliğin kitabında daha neler ve ne yaveller var. Bildiğin şeylerle başını ağrıtmayayım. Yalnız şunu söyleyeyim ki; eğer tembel isen ve tembelliğin uzvi bir hastalıktan ileri gelmiyor da ruhi bir gevşeklik, uyuşuk, üşengeçlik, hoppalık ve havailik şeklinde ise iradeni kullanmak suretiyle muvaffakiyetin bu düşmanını yenebilirsin. Eğer bedeni bir arızan varsa bunun ilacını hekimler bilir...

Gençlerle Başbaşa - Ali Fuat BAŞGİL
(Yağmur Yayınları, 1996)

UZAKLARA MİSAFİR ÖYKÜLER

Mustafa TOPRAK

Öykülerin genellikle giriş gelişme sonuç bölümlerinden oluştuğu, okurun yükselen bir konu bütünlüğünün ardından sonlara doğru çözülen olay örgüsüne hazır olduğu düşünülmür. Bu tarzı benimseyen yazarların fazlalığı dolayısıyla öyküdeki bu sıralama genel kabul gibi durmaktadır. Fakat zihin dünyasında ve yaşam pratiklerinde gitgelleri bir hayli fazla olan insanın debdebesini kaleme alan öykücüler de vardır. 2011 yılında Ömer Seyfettin Öykü Ödülü'ne layık görülen Aykut Ertuğrul insanın debdebesini isklamayan öykücülerden biridir.

Okurun kendi yaşamında neler oluyor sorusu etrafında öykülerini inşa eden Aykut Ertuğrul öykülerdeki tek düzeliğe kendi üslubunca farklı açılımlar getiriyor. Hatta bunu yaparken öykünün ilerleyen satırlarını bekleme ihtiyacı hissetmiyor ve 'Mümkün Öykülerin En İyisi' kitabındaki öykülerinden

birinin girişinden sesleniyor: "Hayır sevgili okur, kahramanın uyanmasıyla başlayan hikâyelerden sıkıldığını biliyorum." Kendini tutamayan cümleleri sıklıkla görmek mümkün kitapta. Ansızın öykünün orta yerinde yazar başka bir konuya geçip orada biraz gezindikten sonra tekrar ana öyküye geçebiliyor. Bu geçişler okurken metinden kopma gibi bir olumsuzluğa sebep olmuyor. İnsanın normal hayatını sürdürürken ara ara uzaklara dalıp gitmesi, göz dalgınlığı gibi bir şey.

'Mümkün Öykülerin En İyisi' kitabındaki öykülerde alışık olmadığımız böylesi unsurların kullanılması farklılık oluşturmak için zorlama gibi görünmüyor kesinlikle. 'Son Anahtar ve Başka İhtimaller'de rastlamadığımız bir yöntemeye başvuruluyor. Sadece bir yaşanmışlığa saplanıp kalınmaması gerektiği yaşantının farklı ihtimallerle ortaya çıkabileceği dipnotlarla aktarılıyor. Öyküde dipnot olur mu sorusuna cevabı ise Aykut Ertuğrul bir dipnot içerisinde veriyor: "Dipnotlar yazarın oyununa dâhil olmayı seven, oyunbaz okur için kurgulanmıştır."

Şimdilerin öykülerini anlatan fakat geçmişe atıfların söz konusu olduğu öykülerde Edgar Allan Poe hikâyelerindeki kahramanlara tanınan serbestlikten bahsedilemez. Kimin ne zaman ne yapacağı hiç belli değildir. Öyle ki büyük bir sessizlik bile öykünün sonu olabilmektedir.

KUYUMCUYU BULMAK

Vaktiyle bir bilge hoca, yanında yetiştirdiği öğrencisine çok parlak iri bir nesne verip:

"Oğlum, bunu al, önüne gelen esnafa göster, kaç para verdiklerini sor. En sonunda da satmadan getir ve ne dediklerini öğren, gel bana bildir" der.

Talebe ilk önce bir bakkal dükkânına girer ve "Şunu kaçta alırsınız?" diye sorar.

Bakkal: "Buna bir tek lira veririm" diye cevap verir.

Sonra semerciye gider. Semerci: "Buna bir on lira veririm." deyince en son olarak bir kuyumcuya gider. Kuyumcu öğrencinin elindekini görünce yerinden fırlayarak: "Buna kaç lira istiyorsun?" diye sorar.

Talebe satamayacağını söyleyince, kuyumcu: "Ne olur bunu bana satın. Dükkânımı, evimi, hatta arsalarımı vereyim." der.

Bilge hocasının yanına dönen talebe, büyük bir şaşkınlık içinde başından geçenleri anlatır.

Duruma anlam veremeyen talebesine bilgi hoca:

"Bir şeyin kıymetini ancak onun değerini bilen anlar ve o değerini bilen yanına kıymetlidir. Her insanın hayatında varlığını ve değerini bilen, hisseden, fark eden kuyumcular mutlaka vardır. Mesele kuyumcuyu bulmaktır..." der.

KISSADAN
HISSE

İLGİNÇ BİLGİLER

- * Yeryüzünün en sıcak yeri gölgede 58 derece ile Afrika'da el-Ezize bölgesidir.
- * Bir karıncanın koku alma yeteneği en az bir köpeğinki kadar gelişmiştir.
- * Tipik bir hortum, 8.000 megaton bombaya eşdeğer enerji ortaya çıkarabilir.

BİR DUA

"Ey Rabbim! Bana bir hikmet bahşet ve beni salih kimseler arasına kat."

Şuara, 26/83.

İnsanın merhameti,
yumuşaklığı ve
cömertliği kendisini
düşmanlarına bile
sevdirir.

Sadi Şirazi

BİR İNCİ

SİZDEN GELENLER

Leynep Gökçin
AYDIN

Ben Diyanet Aile Dergisi'yle vaaz yaparken farklı kaynaklardan nasıl yararlanırım diyerek tanıştım ve birçok konuda istifade ettim. Abone olmamız sayesinde dergi her ay evimize giriyor. Ben çok memnun kaldım. Rabbim emeği geçenlerden de memnun olur inşallah.

Diyanet Aile Dergisi her ay pek çok konuda bizlere yol gösteriyor. Bekir Erdem'in yazıları en çok beğendiklerim arasında. Tarihsel konularda okuyucuyu bilgilendiriyor ve akıcı bir anlatımı var. "Geçmiş Zaman Olur Ki" köşesini oluşturanlara teşekkürler.

Bakri Keliç
BURSA

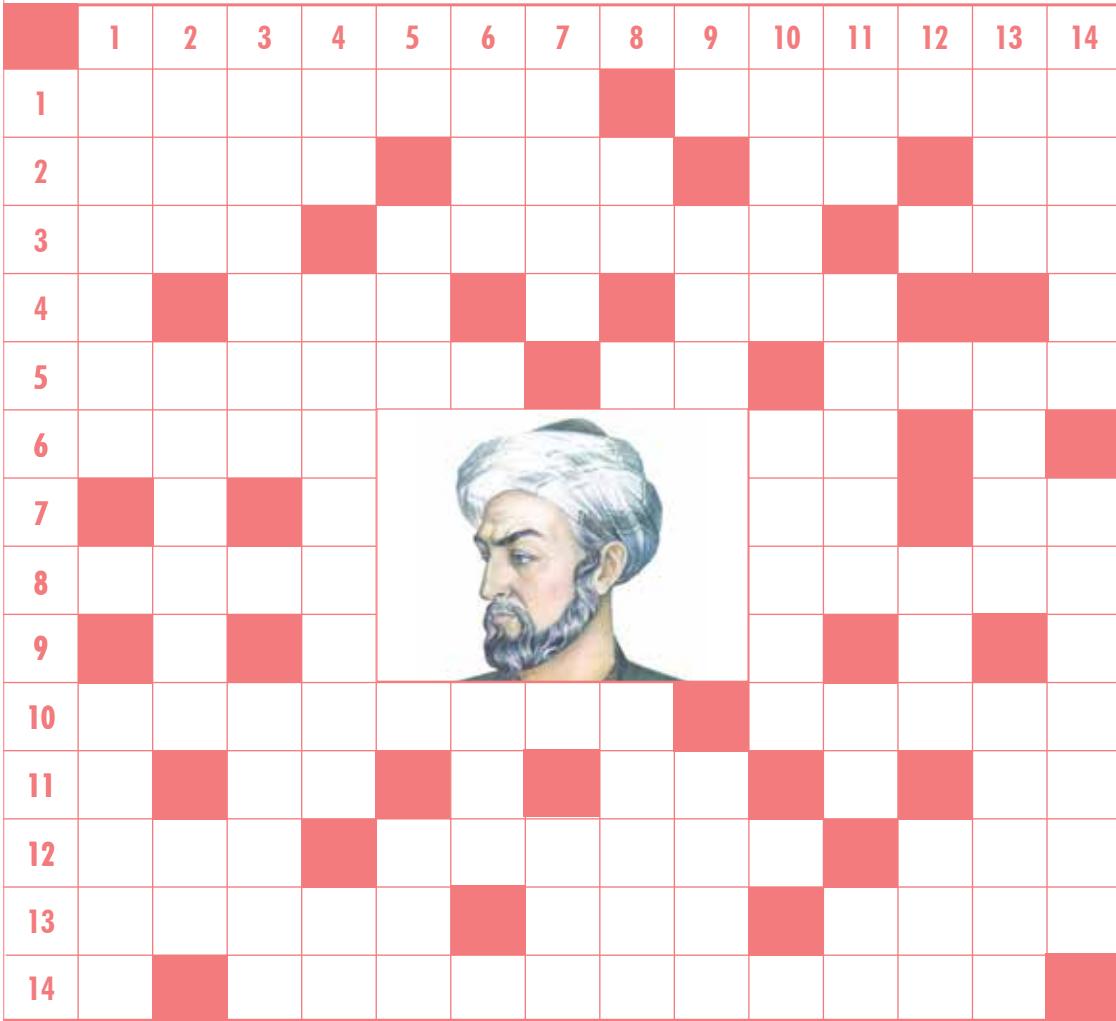

Malik Uzuner
ADIYAMAN

Selim Gündüzalp ilgiyle takip ettiğim bir yazar ve her ay Diyanet Aile Dergisi'nde Selim Bey'in yazılarını görmekten çok memnun oluyorum. Ayrıca Kültür Sanat bölümünde farklı yazar ve eserlerle bizleri buluşturuyorlar. Aile Dergisi ekibine teşekkürler.

Geçerken uğradığım bir camide namaz sonrası gözüme ilişen Aile Dergisine şöyle bir bakayım dedim ve Hafız Osman Şahin ile yapılan bir söyleşi beni çok etkiledi: "Sen Kur'an'ı iyi muhafaza edersen o da seni her türlü kötülükten muhafaza eder." demiş. Bir an düşündüm eksiklerim fazlaydı özellikle Kur'an-ı Kerim'e karşı ilgim adına. O gün Kur'an-ı Kerim'den ne kadar uzak kaldığımı Diyanet Aile Dergisi bana hatırlattı. Emeği geçenlerden Allah razı olsun.

Handan Özer
SINOP

YUKARIDAN AŞAĞI **1-** İnanarak ve mükâfatını yalnızca Allah'tan bekleyerek oruç tutanların cennete gireceği kapının adı. — Kelime anlamı savaş ganimeti olan, Bedir Savaşı'nda kazanılan ganimetlerin nasıl pay edileceğinden de bahsedilen, Kur'an-ı Kerim'in 8. suresinin adı. **2-** Bir ağacın gövdesi ve dalı üzerine benzer türden başka bir ağaçtan alından dal, tomurcuk vb. parçaları kaynaştırma işlemi. — Bosna Hersek'te Mimar Sinan'ın öğrencisi Mimar Hayreddin tarafından 1566 yılında inşa edilen, 1993'te Hırvat güçleri tarafından yıkıldıktan sonra 2004 yılında yeniden inşa edilen ünlü köprü'nün adı. — Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı. **3-** Aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus. — Cehennemde bulunduğuna inanılan kuyunun adı. **4-** Beyaz. — Kadınların ve annelerin hâkimiyetine bağlı topluluklar, ataerkil karşıtı. — Seçimlerde kişinin herhangi bir adaya ait yaptığı tercih, rey. **5-** Ağız ve dudak içinde görülen küçük, ağrılı yara veya şişlik. — Arapçada birinci tekil şahıs zamiri. **6-** Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi. — Kur'an'da ismi zikredilen, Hz. İbrahim'in peygamberliğine iman etmiş, kavmi de kendi ismiyle bilinen peygamberimiz. **7-** Peygamber Efendimiz'i (s.a.s.) övmek amacıyla yazılmış şiirlerin genel adı. — Gösteriş, çalım, caka. **8-** Filistin'in uluslararası plaka kodu. — İnsan iskeletini oluşturan, türlü biçimlerdeki sert organların genel adı. **9-** Rüzgâr. — Göğüs, bağır, sadır. **10-** Namaz vakitlerini bildirmek ve insanları namaza çağırarak için okunan İslam'ın şiarı. — Sinirli, kızgın; sinirle ilgili, sinirsel. **11-** Bir bağlaç. — Topluluk, sürü. — Derviş selamı. — Bilinmeyen tarihleri anlatmak için kullanılan bir sözcük. **12-** İşaret vermek, uyarmak, çağırarak için kullanılan, elle veya başka düzenlerle işletilebilen araç. — Toplama, bir araya getirme. **13-** Bir seslenme edatı. — Gıysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü. — Tropikal bölgelerdeki denizlerde bütün yıl süresince düzenli esen rüzgâr. **14-** "Allah ve Rasulünden, kendileriyle antlaşma yapmış olduğunuz müşriklere bir iltimatımdır." ayeti ile başlayan, başında besmele olmayan, Kur'an-ı Kerim'in 9. suresi. — Orta Çağ Modern Biliminin kurucusu ve hekimlerin önderi olarak bilinen, "Büyük Üstad" kabul edilen ve Batı'da "Avicenna" adı ile tanınan; "el-Kanun fi't-Tıp" ve "Kitabü's-Şifa" kitaplarının yazarı; resimdeki Müslüman tıp bilgini, fizikçi ve filozof.

SUDOKU

	3		2	9		7		
2	5	8	7					1
								5
		9	8					
	1					4	2	3
		2	3					
1						8	9	
		5	9	3	7	6		
	9	6		8				4

Sudoku Kuralları

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmalıdır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

SOLDAN SAĞA 1- Oruç ayı, on bir ayın sultanı. — Toplumdaki siyasal örgütlenmenin bütünü; baht, mutluluk anlamında da kullanılır. **2-** Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak. — Bazı elementlerin kimyevi yollarla birleştirilmesi ile oluşan, sıcak suda eriyen, tadı buruk, antiseptik bir madde. — Alfabemizdeki son harfin okunuşu. — Yemekten emir. **3-** Miladi takvime göre ocak ayının birinde başlayıp aralık ayının otuz birinde sona eren on iki aylık dönem, sene. — Baklagillerden, yurdumuzda yetişen bir süs ve gölge ağacı, salkım ağacı. — Yanardağların püskürme sırasında yeryüzüne çıkardıkları dünyanın derinliklerinden gelen kızgın, erimiş maddeler. **4-** Söz, lakırdı. — İngiltere'nin uluslararası plaka kodu. **5-** İslamiyet'in temel inançları olan Allah'a, onun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inanmayı dile getiren söz. — Şehir, vilayet. — Ordu'nun bir ilçesi. **6-** Müzik seslerini belirtmeye yarayan işaretlerden her biri. — Utanma, utanç duyma. **7-** Halı, perde, örtü gibi eşyaların dört kıyasına konulan çizgiler ya da çiçek biçiminde süsleme verilen ad. — Bir bağlaç. **8-** Koku, güzel koku. — Hendek Savaşı'nı konu edinen; 73 ayetten mürekkep; kelime manası gruplar, birlikler olan Kur'an-ı Kerim'in 33. suresinin adı. **10-** Ergin olma durumu, kemal, rüşt. — Allah'a samimiyetle bağlılık anlamına da gelen Kur'an-ı Kerim surelerinden birinin adı. **11-** Kızıl, kırmızı; hile anlamında da kullanılır. — Müzikte durak. - Lityum elementinin simgesi. **12-** Kısa bilgileri içeren belge. — Pamuk, keten veya ipekten, seyrek dokunmuş delikli bir tür kumaş. — Kur'an-ı Kerim'in 72. suresinin de ismini aldığı dumansız ateşten yaratılan varlıkların adı. **13-** Negatif elektrikle yüklü iyon, parçacık. — Finlandiyalı, Finlandiya vatandaşı. — Uzay. **14-** Kur'an-ı Kerim surelerini oluşturan kısımlardan her biri, Kur'an cümlesi.

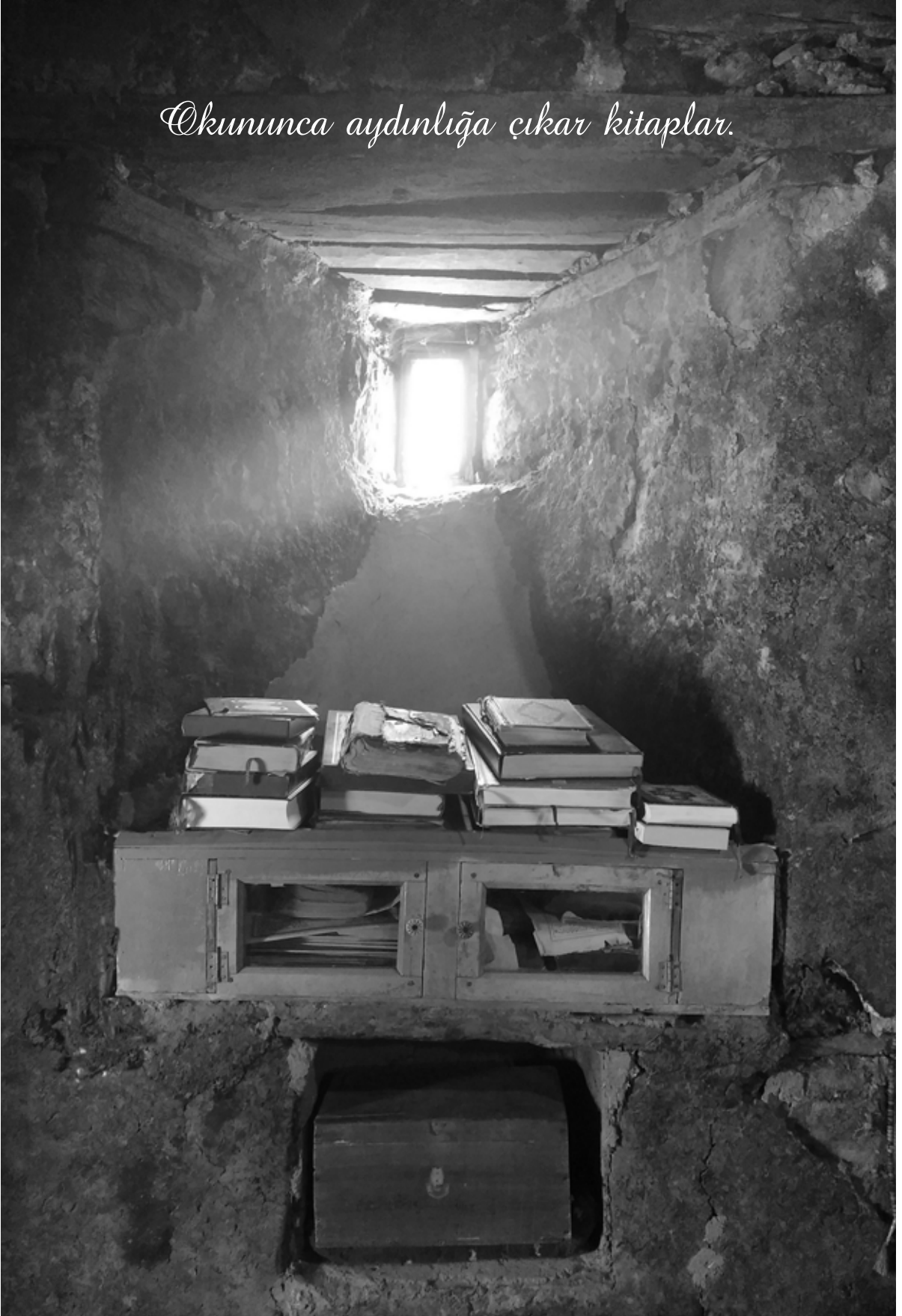
9	5	3	8	1	4	2	7	6
8	6	1	3	7	2	9	4	5
2	4	7	9	5	6	1	8	3
6	1	8	5	3	7	4	9	2
4	7	5	2	8	9	3	6	1
3	9	2	6	4	1	8	5	7
5	3	9	7	2	8	6	1	4
7	8	4	1	6	3	5	2	9
1	2	6	4	9	5	7	3	8

Önceki Sayının Cevapları

Önceki Sayının Cevapları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	M	U	H	A	M	M	E	D	H	A	M	D	I	Y	A	Z	I	R
2	A	D	A	K	A	Ş	I	Z	E	R	K	Y	A	T				
3	R	Ü	Ş	T	Ş	A	Ş	I	N	R	A	Y						
4	M	A	H	U	O	A	K	O	N	U	K	L	A					
5	A	T	A	Ş	E	D	E	B	I	M	D	I	N	A	S			
6	R	P	U	A	N													
7	A	T	I	H														
8	O	S	A	K														
9	T	R	Y	A	Z													
10	O	B	A	F	I	K	U	R	A	B	U	K	E	T				
11	R	A	N	A	Z	A	F	F	I	L	T	A	N					
12	T		N	I	T	R	A	K	E	L	I	F	H	U				
13	U	Z	L	A	Ş	M	A	K	I	T	L	E	A	Y	A	R		

Okununca aydınlığa çıkar kitaplar.

“Allah’ım!
Nimetlerinin yok
olmasından, sağlığımın
bozulmasından, ansızın
gelecek cezandan ve
öfkene sebep olan her
şeyden sana
sığınırım.”

(Müslim, Rikâk, 96).

İNSAN VE ORUÇ

Oruç, ruhun sesi gelir her yıl
Gümüş topuklarını dokundurur kalbimize
Vücut dönmeye başlar bir tapınağa kurban gibi
Yapılır örtülür uçurumları yakan dualardan
Ten ruhun avuçlarının içinde
Hilkat günlerinin yeniden oluşun terlerini döker
İnsan gecesini değiştirir gündüzüne erer
Bir mevsime döndürür zamanı hiç değişmeyen
İnsanın olma vaktidir bu erme fırsatı
Ruh emzirir anne gibi yeri göğü fecri
Yeni bir insan gelip nöbete duracaktır
Eskisi çürümüş bir heykel gibi devrildiğinden
Ey oruç, diriltici rüzgâr, İslam baharı
Es insan ruhuna inip yüce ilham dağından
Kevser içir, âbıhayat boşalt kristal bardağından
Susamış ufuklara insan kalbinin ufuklarına

Sezai KARAKOÇ

